

نایب رئیس - بفرمائید.
آقای میرزا عبدالحمید صدر - بنده از آنجائی که کثیر شووت حرف زدن را دارم در این قبیل موارد خودداری میکنم ولی از آنجائیکه انعکاس این صحبت ها و مذاکرات در خارج خواهد شد و اهالی فارس تصور خواهند کرد که نمایندگان آنها مرده اند.
لها بنده بیجورم در سهم خودم عرض کنم ولو اینکه باصل و اساس آن به این کیفیت معتقد نیستم.
در مذاکرات اسم همه ایالات و ولایات برده شد غیر از فارس که شاید بعضی آقایان تصور کرده اند فارس ظالم است اسمی از آن برده نمی شود.
در حالیکه اینطور نیست و فارس مظلوم تر از همه می باشد.
از جهت انتخابات بنده جمعیت و سایر نسبت ها از همه جاها مظلوم تر است مثلا آقای روحی اظهار داشتند که چرا شیراز و غیره وکیل باید داشته باشد و کرمان دو وکیل در صورتیکه ۴ نفر نیست و تفاوتها وکیل شیراز و آنهم برای شیرازتها نیست.
شیراز است تیریز است و اطلاعات است کازرون است ارستان خرفک است سیستان بیضا سیاح کوه مره مرودشت کومب دشمن زاری اردکان دشتک آباده طشک کرمان زرقان و توابع که مقبروز خرفه صیگان مینده هاجان سروستانه شخت و توابع و خیلی از جاهای دیگر هست که باین عجله نوشته ام در خاطر بنده و فراموش کرده ام و حقیقتا بطوریکه بعضی از آقایان فرمودند اگر آقایان بخواهند وقتشان را باین صحبتها تقسیم نکنند باید این قسمت را کمسیون مراجع کنند وکیل اصل مسلمان را کمسیون در نظر بگیرد و روی آن اصل بنام تمام ایران قسمت بندی کنند و الا این بیانات و این تذکرها و این که بعضی جاها مسکوت است بگذارند و اضافه نکنند برعهده و کلاهی آنها یک ظلم فاحشی است و حالا هم بنده پیشنهاد خودم را مسترد میکنم.
نایب رئیس - پیشنهاد آقای کازرونی هم تقریبا در همین زمینه است کازرونی - استدعا می کنم قرائت شود.
نایب رئیس - قبلا لازمست آقایان را تذکر بدهم که ماده ۶۳ نظامنامه را در نظر بگیرند در موقع توضیح در پیشنهادها.
(پیشنهاد آقای کازرونی بمضمون ذیل خوانده شد)
بنده پیشنهاد میکنم که چون اهالی فارس و بنادرجه خلیج فارس بالغ بر از پنج کروار است در نفر برعهده نمایندگان آنها اضافه شود.

کازرونی - عقیده واقعی بنده اینست که بر دوست هزار نفری یک وکیل داده شود بنده عقیده ام اینست که مشاور کالت یک مسئله نیست که هر چه عدو کلا زیادتر باشد برای اهالی بهتری است بلکه عدو که زیادتر باشد اسباب زحمت اهالی است و مسئله هم یک مسئله جزئی نیست که هر مقدار وکیل زیادتر باشد آن جزئیاتشان مسائل را چه بعمل خودشان را بهتر بتواند حرکت بدهد.
حالا این از جهت نظر است که راجع بولایات می خواهند برعهده و کلا بفرمایند البته برای اینست که می خواهند حقوق ملیشان محقق نمایند و بنده هم این پیشنهاد را برای این کرده ام که فکر بدهم که اگر آقایان بخواهند برای بعضی ولایات از نقطه نظر موقعیت آن محل وکیل اضافه کنند برای فارس هم اضافه کنند چه بموقع فارس هم از نقطه نظر بنادر خلیج فارس شامل همه و بنادر دروازه ایران است و البته حق دارد که بیش از سایر نقاط ملکت نماینده داشته باشد.
پنج گروه عدم تعیین نفوس اهالی فارس است و باید ۲۵ نفر وکیل داشته باشد بهر صورت بنده فعلا پیشنهاد خودم را مسترد میکنم.
نایب رئیس - پیشنهاد دیگر از طرف آقای دکتر احتشام (اینطور خوانده شد)
بنده پیشنهاد میکنم از روی این اصل که یکصد هزار نفر (نفر) نماینده انتخاب شود.
دکتر احتشام - بنده مقدمه کنم که یک اصل را مجلس باید معتقد شود و رای بدهد که از روی آن اصل کمسیون حوزه بندی ها مرتب کنند.
بنده مقدمه کنم که از صد هزار نفر ۱ نفر وکیل معین شود وقتی که این اصل معین شد این اشکالات مرتفع می شود دیگر هر یک از آقایان برای ولایت خودشان پیشنهاد اضافه نکنند ما اینکه بعضی ها اعتراض نمیکند که نسبت باذربایجان یا اصفهان یا اعدالی شده در صورتیکه نسبت باذربایجان و اصفهان ظلم شده خصوصا رعایت آنها هیچ وجه نشده باینکه آذربایجانی ها و اصفهانی ها بیشتر برای دست آوردن آزادی کوشش نموده اند.
حالا بنده نمی خواهم داخل دین قضایا بشوم ولی ببنده قدری خواهم عرض کنم که باید یک تناسلی در بین باشد چه ملت دارد که در اصفهان از هر در دست هزار نفر یک نفر وکیل انتخاب شود و از سایر جاها از هر هفتاد و پنج هزار نفر یک وکیل این مطابق چه اصل است اساسا بنده این ترتیب خوب نیست و باید یک اصل معین در نظر گرفته شود تارفع این اشکالات بشود.

مغیر این که آقای دکتر فرمودند جوابش قبلا بنده عرض کردم البته تعیین جدول باید از روی اصل صد هزار نفر یک نفر باشد منتهی بشهرهای با حقوقی داده شده است بنام حق بلا در حق و شرور به همین دلیل بطهران حق مرکز داده شده است چون مرکز شهرهای صدها که حق نفوذ حق روشنائی فکری دارند سایر نقاط همان صد هزار نفر یک نفر وکیل وارد و در اصفهان و کرمان هم مکرر تصدیق کردیم که یک ظلمی شده است و اصلاح خواهند شد در صورت اگر آقایان بخواهند این قانون را عقب بیاورند ضرر خودشان تمام خواهد شد زیرا فراموش نباید بفرمائید که یک قسمت از مواد رای داده اند و ملتی شده است و اگر این قانون عقب بیفتد انتباهات از بین میرود.
دکتر احتشام - بنده مسترد داشتم (پیشنهاد آقای باستانی اینطور قرائت گردید)
بنده پیشنهادی کنم ماده الحاقیه ذیل را ماده الحاقیه دوم تعیین نمایندگان مجلس شورای ملی متناسب هر هفتاد هزار نفر خواهد بود.
باستانی - یک سال ونیم است کمسیون تجدید نظر در قانون انتخابات معطل شده ماده است در هر جلسه این مسئله مطرح شده است که مجلس باید تکلیف این مسئله را معین کند که از روی چه اصلی باید ترتیب انتخاب وکیل داده شود و مکرر در اطراف این قضیه صحبت شده و پیشنهادی تهیه شده و آمد است بمجلس اگر مجلس حالا این مسئله را حل نکند تکلیف انتخابات معلوم نیست زیرا یک عده فوق العاده بجزو بندی ها ملاحظه مندند و شاید برای ندهند بقانون انتخابات بواسطه اینکه حوزه بندی ها درست نیست.
بنده عرض می کنم جمعیت ایران این طوری که آقایان می گویند نیست چرا باید دروغ گفت وقتی که الان دوست دقت کنیم می بینیم که برای هر شصت هزار نفر هفتاد نفر وکیل معین کرده اند بلکه الان هر سی هزار نفر یک وکیل می دهند پس چند برابر نیست اگر از خارج از ما بفرستند که همه تعیین نمایندگان متناسب جمعیت چیست بگوئیم هر صد هزار نفر یک وکیل در صورتی که هر سی هزار نفر بیست و پنج هزار نفر یک وکیل معین می کنند این دروغ است و دیگران هم این را می دانند و حالا بنده بآن کاری ندارم ولی بالاخره مجلس برای این مسئله باید تکلیفی معین کند و بنده عقیده بنده است که حتما هر هفتاد هزار نفر یک نفر باشد ممکنست بگویند در ایران هر هفتاد هزار نفر یک نفر پنج هزار نفر یک نفر وکیل داشته باشد در هر صورت آقایان و مجلس باید یک ملاکی

را معین کنند اینست عقیده بنده نایب رئیس - رای می گیریم بقبول توجه بودن پیشنهاد آقای باستانی آقایانی که این پیشنهاد ایشان را قابل توجه میدانند قیام فرمایند.
(عده قلبی برخاستند)
نایب رئیس - قابل توجه نشد و پیشنهاد آقای حائری زاده (باین ترتیب خوانده شد)
بنده ماده الحاقیه ذیل را پیشنهاد می نمایم حائری زاده ماده الحاقیه مواد (۸) (۹) (۱۰) (۱۱) (۲۱) (۲۰) (۱۰) (۵۳) قانون انتخابات مصوبه (۲۸) شوال ۱۳۲۹ قمری منسوخ و از درجه اعتبار ساقط است.
حائری زاده - این یازده ماده که تصویب شده فائقی بآن چند عده که در قانون بیست و هشتم شوال ۱۳۲۹ تصویب شده پیدا میکنند از این جهت ماده آخر قانون باید مشتمل بر آنها باشد.
مغیر - صحبت بمطالعه این پیشنهاد شده است.
نایب رئیس - رای میگیریم باین ماده الحاقیه قیام فرمایند.
(اکثر قیام نمودند)
نایب رئیس - تصویب شد و شور در کلیات این لایحه است که مشتمل بر سیزده ماده است. آقایان اگر موافق باشند چند دقیقه تنفس داده شود.
(از طرف نمایندگان صحبت است)
در این موقع جلسه برای تنفس تعطیل و پس از نیم ساعت مجددا تشکیل گردید.
نایب رئیس - رای میگیریم باین لایحه که مشتمل بر سیزده ماده است آقایانی که تصویب می نمایند قیام نمایند.
(غالب نمایندگان قیام نمودند)
نایب رئیس - تصویب شد آقای آقا سید یعقوب (اجازه)
آقا یعقوب - بنده در روزیکشنبه آن هفته پیشنهاد کرده بودم بعد از این لایحه که کمسیون فوائد عامه راجع التاء فرامین می بدست پیشنهاد کرده بود و قبل از تعطیل آقای مدرس فرمودند چون مطالعه نکرده ایم خوبست پس از مطالعه جزو دستور شود این قانون یکی از قوانین خیلی مهم است هم از نقطه نظر سیاست مملکت و هم از سایر جهات اینست که بنده نظر باینکه فعلا چیزی در دستور نداریم تقاضا میکنم از مجلس که اگر تصویب فرمایند این قانون جزو دستور شود اگر قیام امروز هم نتوانستیم داخل در مواد آن بشویم باید برای روزیکشنبه نایب رئیس - دو موضوع دیگر بنا بر

تصویب مجلس در سابق جزء دستور است یکی راجعست بسپاه آبهای شهرستان (طرح قانونی پیشنهادی آقای نظامی) و دیگری راجع بمعاقت انومیل کارخانه کربت سازی آذربایجان فعلا طرح پیشنهاد آقای نظامی مطرحست.
(طرح جزو دستور شرح ذیل خوانده شد)
ماده (۱) دولت بقوریت مخارج خشککندین باتلاق و جریان انداختن آبهای را که در مجامع آوری سیاه آبها را هم از خالصه واریابی در عهده گرفته اهالی را از ذلت خارج و از آب اراضی خود استفاده نمایند.
ماده (۲) در صورتی که دولت این مسئله را قابل توجه و استفاده نماید و مسامحه نخواهد داشت که با اجازه دولت اهالی بخرج خود آبهای فوق الذکر را جمع و بجریان انداخته متصرف شوند مشروط بر اینکه بمقدار آب که حاصل میشود از اراضی بلوک شهر یازو فشافویه که قابل ذرع و از این آب بردع مانده بملاوه اراضی باتلاهای خشک شده را با اهالی واگذار کند و یک هکتار کل عایدات متصرفین را بحد اوسط خرج بعنوان مالیات دریافت دارد.
نایب رئیس - شور در کلیات است.
آقای دولت آبادی (اجازه)
دوات آبادی - در این موضوع عرضی ندارم.
نایب رئیس - آقای فاطمی فاطمی - بنده با اصل مطلب و موضوع کمال موافقت دارم ولی چون این طرح پیشنهادی مستلزم یک مخارجی است و بنده نمی دانم برای این مخارج از طرف دولت محلی منظور شده و دولت نظر بنایت نسبت باین لایحه جلب شده است و موافق هست یا نه و بملاوه محل دارند یا ندارند و مایک چیزی را که هیچ نمی دانیم محل دارد و عملی خواهد بود یا نه امروز بیایم در آن صحبت کنیم و رای بدهیم نتیجه ندارد.
پس خوبست از طرف کمسیون مربوط باینکار اگر اطلاعاتی دار نداطلاع بدهند که بیستم محلی از برایش در نظر گرفته شد یا نه.
در بودجه ۱۳۰۴ که محلی برایش منظور نشده.
در بودجه ۱۳۰۵ هم که ما نمی دانیم محلی برایش در نظر گرفته شده یا نه بنا بر این خوبست توضیح بدهند که ما هم بفهمیم.
نایب رئیس - آقای نظامی (اجازه)
نظامی - لازم است که ابتداء نتیجه این عمل و یاد کاری که برای مجلس پنجم باقی خواهد ماند به عرض برسانم.
اولا آقایان توجه میفرمایند که تقریبا

اگر سیاه آب های شهر بارشک شود سالی ۴ هزار نفوس بلوک کات طهران تلف خواهند شد و فریب پنجاه الی صد هزار نفر هم به تب و توبه مبتلا خواهند شد.
دوم اینکه یک قسمت آب در اراضی زیاد خواهد شد.
در آخر شهر یاز و فواصل آبی که از همین باتلاق هائی که اسباب زحمت اهالی شده و در آنجا حاصل میشود مسکن است نارودخانه شور ۴ فرسخ تأسیس یک جنگل طبیعی شود.
علاوه بر تغییر آب و هوائی که شده یک عایدات صحیح و مسلمی هم بدولت برسد.
همینطور ممکن است هزار خوراک زمین بلدراشان در اطراف بلوک فشافویه که اراضی حاصل خیز نیست آنها را مشروب آبهای فوق الذکر را جمع و بجریان انداخته متصرف شوند مشروط بر اینکه بمقدار آب که حاصل میشود از اراضی بلوک شهر یازو فشافویه که قابل ذرع و از این آب بردع مانده بملاوه اراضی باتلاهای خشک شده را با اهالی واگذار کند و یک هکتار کل عایدات متصرفین را بحد اوسط خرج بعنوان مالیات دریافت دارد.
نایب رئیس - شور در کلیات است.
آقای دولت آبادی (اجازه)
دوات آبادی - در این موضوع عرضی ندارم.
نایب رئیس - آقای فاطمی فاطمی - بنده با اصل مطلب و موضوع کمال موافقت دارم ولی چون این طرح پیشنهادی مستلزم یک مخارجی است و بنده نمی دانم برای این مخارج از طرف دولت محلی منظور شده و دولت نظر بنایت نسبت باین لایحه جلب شده است و موافق هست یا نه و بملاوه محل دارند یا ندارند و مایک چیزی را که هیچ نمی دانیم محل دارد و عملی خواهد بود یا نه امروز بیایم در آن صحبت کنیم و رای بدهیم نتیجه ندارد.
پس خوبست از طرف کمسیون مربوط باینکار اگر اطلاعاتی دار نداطلاع بدهند که بیستم محلی از برایش در نظر گرفته شد یا نه.
در بودجه ۱۳۰۴ که محلی برایش منظور نشده.
در بودجه ۱۳۰۵ هم که ما نمی دانیم محلی برایش در نظر گرفته شده یا نه بنا بر این خوبست توضیح بدهند که ما هم بفهمیم.
نایب رئیس - آقای نظامی (اجازه)
نظامی - لازم است که ابتداء نتیجه این عمل و یاد کاری که برای مجلس پنجم باقی خواهد ماند به عرض برسانم.
اولا آقایان توجه میفرمایند که تقریبا

نایب رئیس - بنده تصور میکنم که مطابق نظامنامه نباشد بدون حضور وزیر مسئول اینطور در مطرح کرد
آقای سید یعقوب - اجازه بفرمائید تا بنده توضیح بدهم.
نایب رئیس - اینشده اصلاحی قرائت میشود ولی بنظر بنده نمیتوان در مجلس مطرح کرد (بشرح ذیل قرائت شد)
این بنده ماده واحد را بطور اصلاح بجای مواد پیشنهادی خود راجع خشککندین باتلاهای شهرستان تنظیم و تقدیم می نماید.
ماده واحد - مجلس شورای ملی بدولت اجازه میدهد که سالی ده هزار تومان از امتار مخارج انتظامی بودجه مملکتی برای خرج خشککندین باتلاهای جریان آبهای را که در شهر یاز اختصاص بدهد که وزارت مالیه در مدت پنج سال مرتباً بوزارت فریاد عامه بپردازد.
توضیح - وزارت فریاد عامه مکلف است تقصه جایی مانظر به صحیحه مملکتی بقوریت تهیه نموده شروع بعمل نماید بقسمی که در آبه مرض مالاریا تولید نشود و سرایت ننماید.
نایب رئیس - ماده ۴۲ نظامنامه قرائت میشود (بشرح ذیل قرائت شد)
ماده ۴۲ - اگر طرح قانون که از طرف نماینده پیشنهاد شده است راجع بیکی از وزراء مسئول باشد موافق اصل چهارم قانون اساسی باید آن وزیر را مطلع نمود که خود یا معاون او حاضر شده مذاکرات در حضور او بعمل آید.
نایب رئیس - بنا بر این چون وزیر مسئول حاضر نیست بر طبق قانون اساسی گمان نمیکند بشود این مسئله را مطرح کرد اگر آقایان موافقت بفرمایند خوبست اطلاع داده شود وزیر مالیه که مسئول اینکار است برای جلسه آتی حاضر شود.
آقای داور هم پیشنهادی کرده اند راجع باینکه این طرح از دستور خارج شود.
(بشرح ذیل قرائت شد)
بنده پیشنهاد میکنم این طرح از دستور خارج شود.
نایب رئیس - بفرمائید.
داور - در اصل این طرح کسی مخالف نیست ولی این طرح بکمسیون قوانین مالیه رجوع شده بود و نماینده دولت در آنجا موافقت نداشت.
ولی در حال چون کمسیون قوانین مالیه که باید خبری بدهد نداده است و نماینده دولت هم حاضر نیست و بهتر این است که از دستور امروز خارج شود تا خبر کمسیون با وزیر مسئول بیاید در مجلس آنوقت درش مذاکره بشود.
نایب رئیس - بنده تصور میکنم مطالبه شده است چنانچه مکرر در خصوص سیاه آبهای شهر یاز مذاکره شده است گفته میشد چنانکه آنرا در صورتیکه آموزش عالی بدهد است و آموزش بکمسیون خواهد فواید عامه برسد که نرسیده است. رای میگیریم پیشنهاد آقای داور قیام فرمایند.
(عده قیام نمودند)
نایب رئیس - استدعا میکنم بفرمائید مشکوک شده.
رای می گیریم بخرج از دستور این لایحه راجع پیشنهاد آقای داور آقایانیکه تصویب میکنند قیام فرمایند.
(غالب قیام نمودند)
نایب رئیس - تصویب شد.
موضوع دیگری که جزو دستور بوده است خبر کمسیون قوانین مالیه است راجع بمعاقت یک دستگاه انومیل بارکش برای کارخانه کربت سازی. شور دومش است.
(بترتیب ذیل خوانده شد)
ماده واحد - از تاریخ تصویب این قانون تا انتهای سال ۱۳۰۶ یک دستگاه انومیل باری متعلق بکارخانه کربت سازی که مخصوص حمل و نقل مواد داخل کارخانه است از باج و مالیات نواقص معاف خواهد بود.
نایب رئیس - آقای کازرونی (اجازه)
کازرونی - بعد از یک مخالف عرض دارم.
نایب رئیس - آقای شریه تزداده (اجازه)
شریه تزداده - موافقم.
نایب رئیس - آقای آخر (اجازه)
آخر - موافقم.
نایب رئیس - آقای طهرانی (اجازه)
طهرانی - موافقم.
نایب رئیس - آقای آقامیرزا شهاب (اجازه)
آقامیرزا شهاب - یک دستگاه انومیل پیشنهاد شد در مدتی قبل رای گرفته شد اگر چه آنوقت اشتباه آرای گرفته شد و در اول بود رای قطعی نکرده ولی حالا در مرتبه آمده است در آنوقت مدت نداشت

نایب رئیس - بفرمائید.
آقای میرزا عبدالحمید صدر - بنده از آنجائی که کثیر شووت حرف زدن را دارم در این قبیل موارد خودداری میکنم ولی از آنجائیکه انعکاس این صحبت ها و مذاکرات در خارج خواهد شد و اهالی فارس تصور خواهند کرد که نمایندگان آنها مرده اند.
لها بنده بیجورم در سهم خودم عرض کنم ولو اینکه باصل و اساس آن به این کیفیت معتقد نیستم.
در مذاکرات اسم همه ایالات و ولایات برده شد غیر از فارس که شاید بعضی آقایان تصور کرده اند فارس ظالم است اسمی از آن برده نمی شود.
در حالیکه اینطور نیست و فارس مظلوم تر از همه می باشد.
از جهت انتخابات بنده جمعیت و سایر نسبت ها از همه جاها مظلوم تر است مثلا آقای روحی اظهار داشتند که چرا شیراز و غیره وکیل باید داشته باشد و کرمان دو وکیل در صورتیکه ۴ نفر نیست و تفاوتها وکیل شیراز و آنهم برای شیرازتها نیست.
شیراز است تیریز است و اطلاعات است کازرون است ارستان خرفک است سیستان بیضا سیاح کوه مره مرودشت کومب دشمن زاری اردکان دشتک آباده طشک کرمان زرقان و توابع که مقبروز خرفه صیگان مینده هاجان سروستانه شخت و توابع و خیلی از جاهای دیگر هست که باین عجله نوشته ام در خاطر بنده و فراموش کرده ام و حقیقتا بطوریکه بعضی از آقایان فرمودند اگر آقایان بخواهند وقتشان را باین صحبتها تقسیم نکنند باید این قسمت را کمسیون مراجع کنند وکیل اصل مسلمان را کمسیون در نظر بگیرد و روی آن اصل بنام تمام ایران قسمت بندی کنند و الا این بیانات و این تذکرها و این که بعضی جاها مسکوت است بگذارند و اضافه نکنند برعهده و کلاهی آنها یک ظلم فاحشی است و حالا هم بنده پیشنهاد خودم را مسترد میکنم.
نایب رئیس - پیشنهاد آقای کازرونی هم تقریبا در همین زمینه است کازرونی - استدعا می کنم قرائت شود.
نایب رئیس - قبلا لازمست آقایان را تذکر بدهم که ماده ۶۳ نظامنامه را در نظر بگیرند در موقع توضیح در پیشنهادها.
(پیشنهاد آقای کازرونی بمضمون ذیل خوانده شد)
بنده پیشنهاد میکنم که چون اهالی فارس و بنادرجه خلیج فارس بالغ بر از پنج کروار است در نفر برعهده نمایندگان آنها اضافه شود.

کازرونی - عقیده واقعی بنده اینست که بر دوست هزار نفری یک وکیل داده شود بنده عقیده ام اینست که مشاور کالت یک مسئله نیست که هر چه عدو کلا زیادتر باشد برای اهالی بهتری است بلکه عدو که زیادتر باشد اسباب زحمت اهالی است و مسئله هم یک مسئله جزئی نیست که هر مقدار وکیل زیادتر باشد آن جزئیاتشان مسائل را چه بعمل خودشان را بهتر بتواند حرکت بدهد.
حالا این از جهت نظر است که راجع بولایات می خواهند برعهده و کلا بفرمایند البته برای اینست که می خواهند حقوق ملیشان محقق نمایند و بنده هم این پیشنهاد را برای این کرده ام که فکر بدهم که اگر آقایان بخواهند برای بعضی ولایات از نقطه نظر موقعیت آن محل وکیل اضافه کنند برای فارس هم اضافه کنند چه بموقع فارس هم از نقطه نظر بنادر خلیج فارس شامل همه و بنادر دروازه ایران است و البته حق دارد که بیش از سایر نقاط ملکت نماینده داشته باشد.
پنج گروه عدم تعیین نفوس اهالی فارس است و باید ۲۵ نفر وکیل داشته باشد بهر صورت بنده فعلا پیشنهاد خودم را مسترد میکنم.
نایب رئیس - پیشنهاد دیگر از طرف آقای دکتر احتشام (اینطور خوانده شد)
بنده پیشنهاد میکنم از روی این اصل که یکصد هزار نفر (نفر) نماینده انتخاب شود.
دکتر احتشام - بنده مقدمه کنم که یک اصل را مجلس باید معتقد شود و رای بدهد که از روی آن اصل کمسیون حوزه بندی ها مرتب کنند.
بنده مقدمه کنم که از صد هزار نفر ۱ نفر وکیل معین شود وقتی که این اصل معین شد این اشکالات مرتفع می شود دیگر هر یک از آقایان برای ولایت خودشان پیشنهاد اضافه نکنند ما اینکه بعضی ها اعتراض نمیکند که نسبت باذربایجان یا اصفهان یا اعدالی شده در صورتیکه نسبت باذربایجان و اصفهان ظلم شده خصوصا رعایت آنها هیچ وجه نشده باینکه آذربایجانی ها و اصفهانی ها بیشتر برای دست آوردن آزادی کوشش نموده اند.
حالا بنده نمی خواهم داخل دین قضایا بشوم ولی ببنده قدری خواهم عرض کنم که باید یک تناسلی در بین باشد چه ملت دارد که در اصفهان از هر در دست هزار نفر یک نفر وکیل انتخاب شود و از سایر جاها از هر هفتاد و پنج هزار نفر یک وکیل این مطابق چه اصل است اساسا بنده این ترتیب خوب نیست و باید یک اصل معین در نظر گرفته شود تارفع این اشکالات بشود.

مغیر این که آقای دکتر فرمودند جوابش قبلا بنده عرض کردم البته تعیین جدول باید از روی اصل صد هزار نفر یک نفر باشد منتهی بشهرهای با حقوقی داده شده است بنام حق بلا در حق و شرور به همین دلیل بطهران حق مرکز داده شده است چون مرکز شهرهای صدها که حق نفوذ حق روشنائی فکری دارند سایر نقاط همان صد هزار نفر یک نفر وکیل وارد و در اصفهان و کرمان هم مکرر تصدیق کردیم که یک ظلمی شده است و اصلاح خواهند شد در صورت اگر آقایان بخواهند این قانون را عقب بیاورند ضرر خودشان تمام خواهد شد زیرا فراموش نباید بفرمائید که یک قسمت از مواد رای داده اند و ملتی شده است و اگر این قانون عقب بیفتد انتباهات از بین میرود.
دکتر احتشام - بنده مسترد داشتم (پیشنهاد آقای باستانی اینطور قرائت گردید)
بنده پیشنهادی کنم ماده الحاقیه ذیل را ماده الحاقیه دوم تعیین نمایندگان مجلس شورای ملی متناسب هر هفتاد هزار نفر خواهد بود.
باستانی - یک سال ونیم است کمسیون تجدید نظر در قانون انتخابات معطل شده ماده است در هر جلسه این مسئله مطرح شده است که مجلس باید تکلیف این مسئله را معین کند که از روی چه اصلی باید ترتیب انتخاب وکیل داده شود و مکرر در اطراف این قضیه صحبت شده و پیشنهادی تهیه شده و آمد است بمجلس اگر مجلس حالا این مسئله را حل نکند تکلیف انتخابات معلوم نیست زیرا یک عده فوق العاده بجزو بندی ها ملاحظه مندند و شاید برای ندهند بقانون انتخابات بواسطه اینکه حوزه بندی ها درست نیست.
بنده عرض می کنم جمعیت ایران این طوری که آقایان می گویند نیست چرا باید دروغ گفت وقتی که الان دوست دقت کنیم می بینیم که برای هر شصت هزار نفر هفتاد نفر وکیل معین کرده اند بلکه الان هر سی هزار نفر یک وکیل می دهند پس چند برابر نیست اگر از خارج از ما بفرستند که همه تعیین نمایندگان متناسب جمعیت چیست بگوئیم هر صد هزار نفر یک وکیل در صورتی که هر سی هزار نفر بیست و پنج هزار نفر یک وکیل معین می کنند این دروغ است و دیگران هم این را می دانند و حالا بنده بآن کاری ندارم ولی بالاخره مجلس برای این مسئله باید تکلیفی معین کند و بنده عقیده بنده است که حتما هر هفتاد هزار نفر یک نفر باشد ممکنست بگویند در ایران هر هفتاد هزار نفر یک نفر پنج هزار نفر یک نفر وکیل داشته باشد در هر صورت آقایان و مجلس باید یک ملاکی

حالا برای مدت ۱ سال معین گردانند در صورتیکه مدت امتیاز کارخانه گبریت سازی ده سال است و بنده باین مدت که تا سه ۱۳۰۶ باشد مخالفم اگر باید مدت داشته باشد و الا ای یک سال خیار کم است و بیک کارخانه گبریت سازی که تا زود در ملک تأسیس شده است و دولت و مجلس می- خواهند تشویق و تقویتش میکنند باید بیشتر مساعدت کرد (باج را) که یک چیز خلاف قانونی است) همینطور و اقل را برای مدت بیشتری باین کارخانه بخشند و به قید بنده برای مدت ۱ سال خیلی کم است و بنده مخالفم.

نایب رئیس آقای کلادونی (اجازه)

کلادونی- نماینده محترم نه تمام موافق بودند و بنده هم موافقم ولی ایشان بعنوان مخالف اظهار کردند و بنده هم لاشم در جواب ایشان عرضی بکنم عرض می- کنم خوب است این فرمایشاتی را که میفرمایند بپیشنهاد بکنند.

شاید بنده هم بایشان موافق باشم و رأی بدم و بنده هم حقیقتا خیلی میل دارم که رأی بدم که تا آخر مدت امتیاز از پرداخت این حق معاف باشد و این یک خدمت بزرگی است و البته لازم است که نسبت باین کارخانه گبریت سازی و سایر کارخانجات بشود و بنده هم کاملا موافقم.

نایب رئیس آقای انسر (اجازه)

انسر- عرض می کنم نوافل مالیات بلدی است مالیات ملکیتی نیست که معاف باشد

نوافل را اهالی یک شهری میدهند بر تعمیر و آبادی آن شهر و به قید بنده قدمت نوافل را باید بنده و با اختیار خود آن شهر و کارگذار نمایند و نامی توانیم آن را بیغشام

مطابق قانون اساسی ما می توانیم مالیات را کم بزیاد کنیم یا باج را در معاف کنیم

ولی مالیات نوافل را چون قسمت بلدی است و اختصاص بشهر دارد گمان نمی کنم بتوانیم بیغشیم

ولی در قسمت باج راه همین طور که فرمودند بنده هم موافقم که بیغشال باشد ولی با نوافل مخالفم چون یک مالیات است که اهالی برای آبادی شهر می دهند و هم در آن ذی نفع هستند و ما از نقطه نظر خصوصی می توانیم باج را در معاف کنیم ولی مالیات نوافل را از نقطه نظر عموم نمی توانیم بیغشیم

نایب رئیس آقای شریعت زاده (اجازه)

شریعت زاده- بنده بقرینه بنده دلیلی که نماینده محترم برای برای مخالفت

ذکر کردند موجه بنظر نمی رسد زیرا مجلس شورای ملی برای تشویق موسسات و تشویق هر قسم لوازمی که موثر در اصلاح مملکت است حق دارد هر نوع دخالتی بنماید و همین طور نسبت مساواتی که بخصوص مربوط بیک شرعی باشد و این هیچ نوع شرعی ندارد.

بعلاوه اهالی یک شهر یا یک ولایتی اساسا مال باقی را کمی دهند باید به تصویب مجلس شورای ملی برسد

و بعد آن دلیلی که مجلس شورای ملی صلاحیت و تصویب آنها را دارد حق دارد برای تشویق از یک موسسه اخذ آن را منع نماید

نایب رئیس آقای دادگر (اجازه)

دادگر- موافقم

جمعی از نمایندگان- مذاکرات کافی است.

نایب رئیس مذاکرات کافی است جمعی از نمایندگان- اظمار نمودند

بلی کافی است

نایب رئیس- دو فقره پیشنهاد شده است یکی از طرف آقای عدلی و یکی از طرف آقای طهرانی و هر دو را هم یک موضوع است (بترتیب ذیل قرائت شد)

پیشنهاد آقای عدلی- بنده پیشنهاد پیشنهاد میکنم اتمومیل باری کارخانه گبریت سازی تا آخر مدت امتیاز صاحب امتیاز معاف باشد.

پیشنهاد آقای طهرانی بنده پیش نهاد می نمایم بهوش یکسال نوشته شود تا آخر مدت امتیاز

نایب رئیس- پیشنهاد دیگری از طرف آقای آقامیرزا شهاب شده است آن هم قریب به همین مضمون است

(بترتیب ذیل خوانده شد)

بنده پیشنهاد میکنم بجای آن آخر سه ۱۳۰۶ نوشته شود تا آخر مدت امتیاز

نایب رئیس آقای عدلی (اجازه)

عدلی- بنده تصور میکنم توضیحی لازم ندارد

والیه اگر تا آخر مدت امتیاز باشد صاحب امتیاز بهتر باد لگرم مشغول کار خواهد شد

فاطمی مخیر- این مطلبی را که آقایان میفرمایند در کمیسیون هم مذاکره شد و خاطر هست که از طرف یکی از آقایان پیشنهاد شد که خوب است تا آخر مدت معاف باشد ولی بعد از طرف نماینده وزارت مالیه که در آنجا بود اظهار شد علاوه بر اینکه اقدام برای تشویق از آن مؤسسه شده است اما یک مسائل دیگر را هم در نظر داریم و این مسئله باتوافق نظر صاحب امتیاز بوده است و بیش از این مدت را موافقت نکردم است.

نایب رئیس رای میگیرم بمقابل توجه بودن این پیشنهاد آقایانیکه قابل توجه میدانند بفرمایند.

(اقلب قیام نمودند)

نایب رئیس- قابل توجه شد پیشنهاد اصلاحی دیگری آقای دیا کرده اند (شرح ذیل خوانده شد)

پیشنهاد میکنم بعد از لفظ گبریت سازی نوشته شود تریز

مخیر- البته مقصود هم همین است ممکن است اضافه شود

نایب رئیس (خطاب بآقای شریعت زاده) پیشنهاد جنابعالی برای مدت سه سال است تصور میکنم مورد ندارد.

شریعت زاده- بلی

نایب رئیس- لایحه باین پیشنهادی که قابل توجه شد ارجاع می شود بکمیسیون اگر آقایان موافقت بفرمایند جلسه را ختم میکنیم

جمعی از نمایندگان- صحیح است

نایب رئیس- بکشند آیه بواسطه اینکه تصادف میکنیم با روز وفات حضرت علی این موسی الرضاع علیه السلام مجلس البته تعطیل خواهد بود جلسه آیه روز سه شنبه چهار قبل از ظهر دستور هم را برت کمیسیون قوانین مالیه راجع معافیت یک دستگاه اتمومیل برای کارخانه گبریت سازی پیشنهادی رسیده است قرائت میشود (شرح ذیل قرائت شد)

پیشنهاد آقای عظیمی اینجانب پیشنهاد میکنم خبر کمیسیون تجدید نظر در قانون استخدام کشوری راجع بلاجه پیشنهادی دولت در تسخیر عمارت خدمت دولتی جزء دستور جلسه آتی شود

جمعی از نمایندگان- صحیح است

نایب رئیس- مخالفی ندارد

(اظهار نمودند غیر)

نایب رئیس- در درجه دوم جزء دستور می شود

پیشنهاد آقای خواجوی لایحه مستوری برته مرحوم مشاور- الملک قریب سه ماه است از تصویب کمیسیون گذشته و هنوز جزء دستور نشده و وره از نهایت فلاکت و بی تکلیبی هستند بنده پیشنهاد میکنم جزو دستور شود

نایب رئیس- مخالفی هست؟

(اظهار نمودند غیر)

پیشنهاد شاهزاده عباس میرزا بنده پیشنهاد میکنم که قانون بلدی جزو دستور گذارده شود.

نایب رئیس- بنده تصور میکنم بیش از این مجلس وقت نداشته باشد پیشنهاد آقای اشکر بنده پیشنهاد میکنم راپرت های کمیسیون مبتکرات در درجه اول جزو

دستور شود

نایب رئیس- بفرمایند

اشکر- تقریبا کمیسیون مبتکرات سه مرتبه است تجدید شده و هنوز لو بی که از طرف آقایان پیشنهاد شده است بپایب نیامده و این لواجه باید بماند تا کمیسیون دیگر تشکیل شود این است که بنده تقاضا کردم جزو دستور جلسه آتی گذاشته شود که تا تکلیف معلوم شود

نایب رئیس- ممکن است در جلسه آتی تکلیفش را معین بفرمایند

(در این وقت عدلی نمایندگان از محل خود حرکت نمودند)

(صدای نلک نایب رئیس)

نایب رئیس- آقایان التفات بفرمایند البته همه آقایان مستحضرنه که روز شنبه چون ابراز احساسات و اظهار تفر از قضایای که اخیرا واقع شده است و اساسا ادبیکه نسبت به مرقد مظهر حضرت خاتم صلی الله علیه و آله شده تعظیم عمومی سر تاسر مملکت خواهد بود

بنابر این البته آقایان تصویب می فرمایند که ادارات مجلس و کمیسیونها هم تعطیل بکنند

جمعی از نمایندگان- صحیح است

(جلسه مقارن ظهر ختم شد)

نایب رئیس مجلس شورای ملی

مجلسدین

منشی دکتر احتشام طباطبائی

منشی م. شهاب

جلسه یکصد و نود و ششم صورت مشروح مجلس سه شنبه هفدهم شهریور ۱۳۰۴ مطابق ۱۹ صفر ۱۳۴۴

مجلس دو ساعت و سه ربع قبل از ظهر بر ریاست آقای تدین نایب رئیس تشکیل گردید.

نایب رئیس- صورت مجلس پنجشنبه دوازدهم شهریور را آقای آقا میرزا شهاب قرائت نمودند.

نایب رئیس- آقای آقا سید یعقوب (اجازه)

آقا سید یعقوب- قبل از دستور عرض دارم.

نایب رئیس- آقای نهرانی (اجازه)

آقای محمد علی نهرانی- قبل از دستور عرض دارم

نایب رئیس- آقای رضوی (اجازه)

حاج میرزا عبدالوهاب رضوی- بنده هم قبل از دستور عرض دارم

نایب رئیس- آقای آقا میرسید حسن کاشانی

آقا میرسید حسن کاشانی- بنده را غائب نوشته اند بنده در سوم شهریور چون حالم خوی نبود بسلام ریاست نوشتم و اجازه

خواستم در پنجم هم اجازه ده روز خواستم

نایب رئیس- مراجعه میشود و بعد در صورت اقتضا اصلاح میشود

آقای شریعت زاده (اجازه)

شریعت زاده- بنده در جلسه قبل سه دیر آمدم کتباً اجازه خواستم در خواست میکنم این مسئله اصلاح شود

نایب رئیس- آقای اشکر (اجازه)

اشکر- راجع بدستور عرض دارم

نایب رئیس- آقای میرزا زاید الله خان (اجازه)

میرزا زاید الله خان- قبل از دستور عرض دارم.

نایب رئیس- آقای حائری زاده (اجازه)

حائری زاده- صورت مجلس سه قرائت شد نفهمیدم من اشتباه کرده بودم یاد صورت مجلس اشتباه نوشته شده ماده الحاقیه که در آخر قانون انتخابات بنده پیشنهاد کردم یکی از مواد متسوخته ماده بیست و هشت قانون سابق بود و این جا دریم قرائت نشد با اشتباه از طرف من شده است و یاد صورت جلسه اشتباه شده است استدعا میکنم اصلاح شود

نایب رئیس- در پیشنهاد جنابعالی ماده (۲۸) ذکر نشده است

حائری زاده- پس لازم است این جمله اصلاح شود.

نایب رئیس- بعد از این باب مذاکره می کنیم نسبت بصورت مجلس آقایان اعتراضی ندارند؟

(گفته شد خیر)

نایب رئیس- صورت مجلس تصویب شد

آقای آقا سید یعقوب (اجازه)

آقا سید یعقوب- یک مسئله را میخواهم عرض مجلس برسانم میدانم که مجلس خیلی باین مسئله توجه کرد و تمام نمایندگان نیز متوجه این مسئله بودند چنانچه در روزنامهجات هم هست حتی مجامع راجع باقتصادیات تشکیل دادند از جوانان از طبقات تجار از علماء و راجع بفقری که بر مملکت ما کاری شده است از جهت زبانی واردات مملکت و نقصان صادرات جامعه ملت متوجه این مسئله بوده اند با اندازه این مسئله محل توجه واقع شد که بر حسب پیشنهاد یک نفر از نمایندگان یک کمیسوی هم از مجلس معین شد اسم کمیسیون معین شد (کمیسیون اقتصادیات) کمیسیون اقتصادیات هم تشکیل شد حالا لابد آن کمیسیون مشغول مطالعه هست که راپرتی بمجلس بیاورند.

با عملیاتی که کرده اند و معلوم خواهد شد این را خواستم قبلا عرض کنم که در ایران چرا؟ علت اینکه باید

راجع باقتصادیات هیچ یک از وکلا معاف نبودند بلکه تمام اهتمام داشتند از این نقطه نظر بنده هم که یک فرد ضعیفی از وکلا هستم غالباً روزنامهجات راجع باین موضوع را در نظر میگیرم در هفته گذشته در روزنامه پرتوراجع ب مسئله تریاک و جامعه مال این غلی که برای ضمه است شرحی نوشته شده بود بنده اجازه خواستم در این باب عرض بکنم چون قانون انتخابات مطرح بود نتوانستم عرض کنم بعد با حضرت آقای مدرس و آقای بهار صحبت کردم موضوع صحبت بنده راجع به چیزی بود که در روزنامه پرتور در خصوص جامعه ملل نوشته بود خواستم این مسئله را بر عرض مجلس برسانم که مجلس نسبت بفقیر مملکت نسبت به بدبختی این ملت که سرایا فقر واقع شده ایم یک توجهی بکنند.

هر کجا یک روزنه برای ماهست آن روزنه را فوراً آسید میکنم.

زراعتان را چطور میکنند پس فردا هم اگر پنبه کاشتیم آن وقت جامعه ملل بگوید پنبه ایران هم میگرید دارد. حالا بنده بآن کار ندارم.

شاید انشاء الله تا آن وقت میگرید ممدوم شد اول مسئله تریاک را عرض کنم اداره هوا بد داخلی چنانچه تمام آقایان مستحضرنه یک لایحه در این باب تنظیم کرد آن لایحه خیلی خوب نوشته شده بود.

موسس خان و سلطان محمدخان و اعضاء داخلی یک رساله مفصلی در موضوع تریاک نوشته بودند و تحقیق هم کرده بودند که تروت و زندگانی این یک ملت که سی کرور ایرانی باشد که عضو کهن جامعه انسانیت است.

آهای بشر هائیکه دلتان برای نوع بشر میسوزد که ایرانی هم عضو این جامعه هست عضو جامعه کهن بشریت ایرانی هم در این موضوع جلسه خصوصی شد و جلسه سری بنده بقدری در این باب وحشت دارم که این جلسه خصوصی و جلسه سری کاشد چه خواهد بود و چه می شود چه اطلاعی دارند.

بنده که از شما و از ضمه استم بقدری که باید فقر و مشقت این ملت را بر عرض شما رساندم.

آقای مدرس فرمودند که این قسمت هم در هیئت پیش آقای رئیس الوزراء مطرح بود و ایشان اظهار کردند که بنا است یک هیئتی از جامعه بیاید در ایران مطلع شوند که بینند این رساله را که متخصصین آمریکائی همین حقیقت همین واقع را نوشته اند و مطرحی از ما کرده اند نوشته اند

ایران است و این زراعت تریاک در کجای

باشد تا نمایند مالیه بیاید خراچی کنند آتوقت بقدری معطل شود که آب بیاید و تنباکو و توتونش بکلی زده شود و از بین برود.

یک زراعتی که صد سببه مالیات داشته باشد (بنده شمارا به حضرت عباس قسم می دهم دست از جان من بردارید) اینکه از بین رفتن آدمیم سر تریاک

آقایان نمایندگان تمام این لایحه را خوانند و سالی دوازده میلیون قیمت تریاک ایران است که از این دوازده میلیون دو میلیون و دوازده دولت می شود دوازده میلیون دیگرش هم سراسر مملکت ایران این ضمه جامعه بشریت باید تزیق کند.

در جامعه ملل (ای دادای بیدارای فریاد) برای حفظ نفوس بشر برای حفظ جامعه آدمیت تریاک ایران باید مسود شود و در آن وفلان نشود این صحبت هارا کردند بعد لایحه نماینده های آمریکا که حقیقتاً آن رساله خیلی با فلسفه و با منطق و دلیل بود بدون این که طرفداری از ملت ایران بکنند حقیقت را بیان کرده است

کلمات ایران زنده گانیش حالا اینطور واضح شده است.

شما میخواهید این را قطع کنید ببینید زراعت این ملت این است و این محل استماده شان است محل زنده گانیشان است

یک ملتی را با بیدارینطور باینه سرشان را برید.

باید این گاوها را خورده خورده تربیت کرد و از شان شیر دروید نه اینکه سرشان را یک دفعه ببرند.

این لایحه آنجا وارد شده است بعد از اینکه این لایحه را خوانده اند بنده دریم بعضی از اعضاء آن جامعه باید در این باب مطالعه شود بعد نوشته است در این موضوع جلسه خصوصی شد و جلسه سری بنده بقدری در این باب وحشت دارم که این جلسه خصوصی و جلسه سری کاشد چه خواهد بود و چه می شود چه اطلاعی دارند.

بنده که از شما و از ضمه استم بقدری که باید فقر و مشقت این ملت را بر عرض شما رساندم.

آقای مدرس فرمودند که این قسمت هم در هیئت پیش آقای رئیس الوزراء مطرح بود و ایشان اظهار کردند که بنا است یک هیئتی از جامعه بیاید در ایران مطلع شوند که بینند این رساله را که متخصصین آمریکائی همین حقیقت همین واقع را نوشته اند و مطرحی از ما کرده اند نوشته اند

ایران است و این زراعت تریاک در کجای

ایران زراعت می شود و مصرف و مدخلش بچیز است

این وقایع را خواستم بر عرض شما برسانم و در پایان عرض هم عرض میکنم بکنگر از آقایان نمایندگان فرمودند بن شوت تکلم نهادم.

بنده شوت تکلم دارم یعنی چه درد را که فهمید ناچار فریاد بزنم نمی توانم فریاد بزنم در این راهم باید بگویم حالا کسی نمیتواند نشود و در این مجلس شورای ملی است در مجلس شورای ملی بنده بر عرض و کلا برسانم و در این جا این را فریاد بزنم که جگر عرض کنم.

یک عرضی هم داشتم راجع ب کمیسیون اقتصادیات و از مخیر معترض است که مجلس این کمیسیونها را که انتخاب کرده برای تقسیم کار است.

این مسئله تریاک و مسئله زراعت و تجارت عقیده بنده این است که هفته یکمرتبه مخیر کمیسیون اقتصادیات در مجلس خبر بدهد که در دنیا چه شده است راجع ب تریاک چه شده است.

راجع بزراعت چه شده است این یک مسئله است دیگر که میخواهم حال عرض کنم و از این اجازه گذارم استفادہ کنم.

مگر اینکه خدا بکفر می بکند.

سال دیگر (بنده نمیخواهم بگویم طرف دار رعیت هستم خیر طرفه را خودم هستم) و والا سال دیگر باین ترتیب کسی پیدا نمیشود که او بنده کند و نان بیاورد.

چون اداره از زان رفته است هر رعیتی هم که بکفر وار گندم دارد گرفته است برای نان تهران

بنده نمی گویم طرف دار آن رعیت هستم همان طور که لایحه اش پیشنهاد شد.

چهار هزار نفر در شهر یار می مرد گفته میبرد.

بنده طرف دار آن ها نیستم ولی این شکم نان میخواهد.

بنده بشما عرض میکنم باین ترتیب که واقع شده است و این طوری که اداره از زان باز هایشان گری میکنند.

سال دیگر نه درمندان نه در هراق نه کرمانشاه نه زنجان نه آذربایجان شما رعیت ندارید حالا که این طور است آقایان ما نمایندگان طهران تنها که نیستیم نماینده بدبخت هائی هستیم که زبانشان را بپا داده اند عقاید سیاسیشان را بپا داده اند امنیت و اطمینان و همه چیزشان را داده اند بما که بیاییم این جا و بگوئیم بنده عرض میکنم سوال کنید.

حمله بروایت نیست همه آقایان می دانند که بنده نهایت اطمینان را بر رئیس دولت و وزیر اعزام اما سوال را هم میکنم من می گویم آخر چه فرق میکند رعیت طهران با رعیت هراق

بنده به آقایان عراقی و بیات عرض کردم آقایان شما خبر دارید که کاغنهائی که از عراق بمن رسیده هر چه بیتی که یک خردوار گندم دارد سر آن را نقل میکنند پس رعیت چه کار کند؟ مگر نباید سال آبی برای شما زراعت کند؟

ایشان یک مسائلی است که باز هم عرض می کنم راجع بکمسیون اقتصادیات است که مسئله زراعت و تجارت و ارزاق صحبت کنم این عرایض بنده بود که بر عرض مجلس رساندم

چندی از نمایندگان صحیح است نایب رئیس راجع بکمسیون اقتصادیات که از طرف مجلس انتخاب شده رایورثی رسیده که در همین جلسه بر عرض مجلس خواهد رسیده یک جمله راجع بتاریخ ایران اظهار کردند لازم میدانم جواباً عرض کنم: بهترین معرف از برای ملیت و قومیت سکنه هر مملکت و از برای ترقیات عالیّه او تاریخ اوست و تاریخ ایران هم همیشه مشتمع بوده است آقای طهرانی (اجازه)

آقا شیخ محمدعلی طهرانی - تقریباً در دو ماه بلکه چهار ماه قبل از طرف انجمن اصناف تبریز یک کاغنی بینه نوشته شده که مالیاتی وضع کرده اند بر کتاب فروشها و خواش می کنم که این مسئله را بر عرض مجلس برسانید بعد کم کم مالیات بر صنف کفش دوز و بر صنف دیگر وضع شد. راجع بتاریخ آقایان نمایندگان تبریز که پوزارت مالیه مذاکره کردند علی المجاله موقوف شده لیکن بنام عیالته چون وضع مالیات بر اصناف مغالاف باصل ۹۶ و ۹۹ و ۹۱ قانون اساسی است از این جهت است تقاضا می کنم راجع به این مسئله بنده از این چیزی را که مجلس تصویب نکرد تکیه نه و وضع مالیات نکنند این یکی از عرضم بود عرض دوم من این است که تقریباً زیاد از سه یا چهار ماه است که لایحه قند در مجلس تصویب شده و یا جدیدی که آقای رئیس الوزرا در مسئله راه آهن ایران دارند هنوز در وزارت فوائد عامه با اینکه در مجلس مذاکره شد که پس از دو ماه این لایحه خط آهن مجلس می آید

بهر چه چه من اوجوا صلاصلا ما کره آه نیت

باین جهت بنده تقاضا میکنم امر شود پوزارت فوائد عامه که علت تأخیر پیشنهاد لایحه خط آهن چیست هر چه مقتضی شد باید مجلس اخطر کند که مجلس و مردم بدانند که در این دوره لایحه خط آهن تصویب نمی شود و پیش می رود یا خیر؟

سوم از مطالبی که میخواستم بطور اختصار عرض کنم این بود که تقریباً در دو ماه و نیم قبل با سه ما قبل راجع بکنفرانس

تعدیه اسلحه اول کسی که در مجلس از وزارت خارجه سوال کردند بنده بودم بعد آقای سید یعقوب بعد سایرین هم سوال کردند بعد اثر مذاکره که آقای تقی زاده در این جا کردند سایرین حاضر شدند وزیر خارجه هم حاضر شد و یک بیاناتی کردند که هنوز آن بیانات ما را اذیت نکرده و چون مسئله مسئله مهمی است اگر چه هر نوع اقدامی که برخلاف استقلال ایران از هر کسی باشد بهیچ وجه رسمیت ندارد

لیکن مقتضی دانستم که امر شود وزیر خارجه با تشریف بیاورند در کمسیون یا در مجلس آنچه که نامر و عملیات شده راجع بکنفرانس تعدیه اسلحه برای ما بیان کنند و اسباب اذیت و اذیت ها را بگویند بعضی از نمایندگان دستور

نایب رئیس - وارد دستور شویم؟ (گفته شد بلی)

آقا سید یعقوب - بنده مطابق نظامنامه در یک کلمه ای آقای نایب رئیس فرمودند اجازه می خواهم توضیح عرض کنم نایب رئیس - بفرمائید

آقا سید یعقوب - در موضوع تاریخ که بنده عرض کردم بر خودم بر خودم مجلس معلوم بود که بنده حال بکنفرانس صیانی بود و الا تاریخ ایران معلوم است قدمت خدمت و تمدن و دانشی و مقدم بودن ایران بر همه کس معلوم است نه اینکه بنده می خواهم نسبت بتاریخ یک توهینی کرده باشم

نایب رئیس - اگر آقایان موافقت بفرمایند رایورث کمسیون اقتصادیات حاضر شده قبل بر عرض مجلس برسد (گفته شد صحیح است)

(رایورث کمسیون اقتصادیات بشرح آتی فرات شد)

بطوری که در ضمن خبر شماره (۱) بر عرض رسانیده است در تعقیب اصولی که کمسیون اقتصادیات در نظر گرفته بود اولاً قسمت راهها را مطرح شور قرار داده و در جلسات عیدیه با حضور آقایان رئیس دولت و وزیر مالیه و وزیر فوائد عامه و رئیس کل مالیه و سایر آقایانی که حضورشان لازم می بود نسبت بر ضرورت مرمت کامل راههای ساخته شده سابق و ساختن راههای جدید از قزوین بتبریز - از طهران بوشهر - از طهران ببحره - از طهران به بار فروش مازندران و از مشهد از یک جانب به دزدآب و از طرفی به همدان و ننگاهداری دائمی این طرق بوضع مطلوب و ضمناً تهیه وسایل تدریجی ساختمان راه آهن مذاکره موافقت حاصل و مطابق اطلاعات واصله از مستشار وزارت فوائد عامه (مستر چپل) از مبلغ هفتصد و بیست و پنج هزار تومان باجهای راه واصله در حدود ۲۱ هزار تومان به مصرف مرمت می رسیده و

ساختن راههای جدید فوق الذکر سی و هفت هزار تومان بر آورد خرج نموده بودند

قسمت دیگر اقدامات فوری ممکنه برای فراهم نمودن موجبات ازدیاد وسایل بهبودی و ترقی وضعیت فلاح و قزوینی محصول لازم میبود و با همه ضرورت نظر به ضیق مالیه موافقت حاصل شد که عجلانکار حدود سالی یک صد هزار تومان به مصرف ازدیاد آب از قبیل بستن سد های لازم و آباد نمودن قنوات با اثره یا احداث قنوات ممکنه رساننده شود

چون در نتیجه موفقیت به مقاصد فوق مستلزم ایجاد منبع عایدی میبود که وضع مالیاتی جدید با شرط اختصاص فقط به مصارف فوق بیش نهاد مجلس شورای ملی شده

لهذا با رعایت شرط فوق و رعایت آنکه متدرجاً در ظرف سه سال یا زودتر بکلی اخذ باج از طرق و شوارع موقوف گردد راجع بوضع مالیات به دو قسم منقسم شد یکی برای ایجاد واحداث راه آهن که از مر اخذ مالیاتی خاص از واردات قند و جای و شکر اهتمام بعمل آید و دیگری به جهت مرمت و نگاهداری راههای ساخته شده و ساختن راههای فوق الذکر بیک شکل شوشه و مبلغ اختصاص برای فلاح که مالیات خاصی با مالک و مستلات واقعه در نواحی و محل آن طرق و واردات ایجاد پیشنهاد مجلس شورای ملی شد و در چند جلسه مواد مالیاتی مذکور فوق طرح و با اصلاحاتی تصویب و موافقت حاصل شد که از طرف دولت تقدیم مجلس شورای ملی شود و شده است

در نتیجه این قسم بر آورد شد که از فوائد قند و شکر و جای به تصویب مالیات خاص چنانکه در مجلس شورای ملی تصویب شد سالی در حداقل هفت هزار تومان و از عوائد مالیات دیگر بشرح مروره سالی سه هزار تومان عایدی جدید حاصل خواهد بود و با اعتبار همچو عوائد بطوری که در نظر گرفته شده موفقیت به مقاصد فوق اشکان و مانعی نخواهد داشت

قسمت دیگر که دو کمسیون مذاکره و نتیجه آن بوسیله اعضاء کمسیون در مجلس شورای ملی عرضه و پیشنهاد و تصویب شد آزاد بودن ورود هر گونه ماشین آلات و ادوات فلاحی از حقوق گمرکی و باج راه که یک قسمت موفقیت در اصلاحات فلاحی را کمک نماید

برای ازدیاد زراعت جای و انتظام اصول صحیه از حیث پرورش محصول آن مذاکرات زیاد بعمل آمده و در نتیجه وزارت مالیه راجع به بودجه آن موافقت حاصل نمود و وزارت فوائد عامه بر آن شد که نخست متخصصی مجرب استخدام و دعوت نماید تا در تحت اصول صحیح اقدام و مقصود

بوجه نیکو حاصل شود

کمسیون اقتصادیات در همین انجام مسائل فوق نسبت به مساعدت در احیای کارخانجات قند سازی و ریسمان تابی احداث کارخانجات مفیده - ایجاد بانک فلاحی - بستن سد ها و فراهم نمودن ازدیاد آب و موجبات احیاء و فزونی محصولات فلاحی از دیاد وسایل حاصل ابریشم بطرز عالی و صحیح - موجبات رفع نواقص قالی و سایر صنایع ملکیتی برای موفقیت در میدان مبارزه همکاری و اتخاذ ترتیبی کاستن از استعمال تجملات و غیره مذاکراتی طرح نموده

ولی چون کمسیون اقتصادیات کمسیون است مبتکر و ضمناً از بسی نقاط نظر معتقد است که همواره هر نقشه و فکری را پس از صورت عملی پیدا نمودن و موفقیت ذکر نماید امیدوار است در مواقع مقتضی نسبت به هر قسمتی دیگر از بر خوردار های خود خاطر محترم نمایندگان عظام را آگاه و متوجه سازد مخبر کمسیون اقتصادیات کیخسرو شاهرخ

نایب رئیس - آقای مدرس راجع به این موضوع فرمایند داشتید؟ مدرس - معذرت می خواهم کرد

نایب رئیس - مطرح شدنش موکول با اجازه مجلس است اگر آقایان موافق باشند تطبیق و توزیع شود بعد در هر جلسه که مقرر بفرمائید مطرح شود

از طرف نمایندگان صحیح است

نایب رئیس - یک سهولت نسبت به ماده العاقبه پیشنهادی آقای حائری زاده شده است قبلاً هم آقای حائری زاده بآن اشاره کردند اگر مجلس موافقت دارد هر دو ماده که محل اختلاف است بر عرض برسد بعد هر طور که بفرمائید عمل شود اولاً ماده ۲۸ تصویبی جدید بر عرض مجلس می رسد

(بشرح ذیل خوانده شد)

ماده ۲۸ - انتخاب کنندگان پس از گرفتن تعرفه بلافاصله بنوبه اینکه از انجمن خارج شوند وره رای خود را در حضور نظار درجه به رای انداخته تعرفه خود را به متشی انجمن می دهند که باطل نموده به صاحب آن مسترد دارد

نایب رئیس - البته مقصود از این ماده چنانچه همه آقایان در نظر دارند این است که در حین که وارد انجمن می شوند تعرفه بگیرند و در همان مجلس رای بدهند ولی ماده ۲۸ قانون سابق اشاره بآن ترتیب سابق دارد دستور امروز اولاً بقیه شورفانی خبر

که دارندگان تعرفه بعد از حضور در انجمن این است که بر عرض مجلس میرسد (ماده ۲۸ سابق بشرح ذیل فرات شد)

ماده ۲۸ - هر یک از دارندگان وره تعرفه پس از ورود به مجلس انتخاب در کمال آرامی تعرفه وره رای خود را بیکبار از اعضاء که برای اینکار معین شده است می دهد گیرنده تعرفه نموده را بصورت بلند میگوید نامش اینچنین نموده و در کتابچه ثبت تعرفه پیدا کرده نشان کند پس از نشان کردن نموده تعرفه آنرا ابطال نموده صاحبش روی نماینده وره رای او را بدون نگاه کردن درجه به انتخاب می اندازد صاحبان تعرفه با احتیاط مواردی که تجدید انتخاب لازم شود تعرفه باطله خودشان را محفوظ خواهند داشت انتخاب کنندگان پس از دادن وره رای ویس گرفتن تعرفه باطله در صورت تنگی جا و اختلال نظم و ترتیب انتخاب با مر رئیس از مجلس انتخاب خارج میشوند

نایب رئیس - آقای کازرونی (اجازه)

کازرونی - این دیگر محتاج بنده کرده نیست یک ماده را بجای ماده دیگر مجلس تصویب کرد جمع بین این دو ماده که ممکن نیست یک ماده که در مقابل ماده دیگر تصویب شد بالعینه ماده اولیه مانعی است نهایت این است که ایشان فراموش کردند در ضمن موادی که پیشنهاد کردند که برای باقاه آنها بدهند ذکر بکنند و حال آنکه این هم چندان لزومی ندارد زیرا ماده قبل مانعی است و ماده جدید قائم مقام آن است ولی حالا بالاخره باید برای لغو کردن ماده قدیم رای گرفت و چیزی نیست که قابل مذاکره شود

نایب رئیس - آقای سلطانی (اجازه)

سلطانی - بنده هم همین طور می خواستم عرض کنم

نایب رئیس - آقای آقا سید یعقوب (اجازه)

آقا سید یعقوب - بنده عرض ندارم

نایب رئیس - آقای یاسائی (اجازه)

یاسائی - بنده هم با آقای کازرونی موافقم

نایب رئیس - رای می گیریم باضافه کردن ماده ۲۸ سابق چون در پیشنهاد شماره بنده ۲۸ بق نشده بود بنابراین اگر مجلس تصویب بفرمائید بنده هم موافقه می شود

آقایانی که تصویب می کنند قیام فرمایند (اغلب قیام نمودند)

نایب رئیس - تصویب شد دستور امروز اولاً بقیه شورفانی خبر

کمسیون قوانین مالیه راجع به مقایست انوموبیل کبیریت سازی است ولی رایورثش هنوز از کمسیون نرسیده

آقای فاطمی (اجازه)

فاطمی - در جلسه گذشته چون در کمسیون اکثریت نشد نتوانستم آن را حاضر کنیم

امروز کمسیون منعقد میشود رایورثش تقدیم و در جلسه دیگر مطرح میشود

نایب رئیس - آقای اخگر (اجازه)

اخگر - چنانچه در جلسه سابق عرض کردم پیشنهاداتی بکمسیون مبتکرات رسیده است و حال آنکه کمسیون هنوز مشغول است و این پیشنهادها باید در مجلس مطرح شود آنچه که باید رد شود و آنچه قابل توجه است قبول شود

بعضی از این پیشنهادها هم خیلی مفید بوده ولی بواسطه تنگی مجال مطرح نشده است که معلوم شود قابل توجه است یا نه همان طوری که در جلسه سابق عرض کردم استدعا میکنم در اول جلسه رایورثی که حاضر است مطرح شود اگر قابل توجه است قبول بشود و اگر قابل توجه نیست رد شود

نایب رئیس - آقای کازرونی (اجازه)

کازرونی - بنده مخالفتی با پیشنهاد آقای اخگر ندارم لیکن می خواستم تذکر بدهم که خوب است آقایان مساعدت بفرمائید قانون بلدی که تجدید نظر شده جل دستور شود - معنای مشروطیت ما چه چیز است؟

نایب رئیس - بنسبت پیشنهاد آقای اخگر مخالفتی نیست؟ (گفته شد خیر)

نایب رئیس - معذرت می خواهم بفرمائید که چند عدد از رایورثی های کمسیون مبتکرات مطرح شود

اخگر - هفده فقره رایورث است هر کدام را مطرح میفرمائید بفرمائید

نایب رئیس - رای می گیریم پیشنهاد آقای اخگر

آقایانی که تصویب می کنند قیام فرمایند (اکثر قیام نمودند)

نایب رئیس - تصویب شد طرح پیشنهادی آقای یاسائی راجع به استعمال تریاک مطرح است (خبر کمسیون مبتکرات راجع بطرح فوق بشرح ذیل خوانده شد)

کمسیون مبتکرات طرح آقای یاسائی را در خصوص منع تریاک مورد شور و رقت قرارداد اسانس این طرح را قابل توجه دانسته و تقاضا دارد بکمسیون

مخصوص ارجاع گردد

نایب رئیس - آقای یاسائی (اجازه)

یاسائی - اگر مخالفتی داشت بنده عرض میکنم

نایب رئیس - آقای بهار (اجازه)

بهار - بنده در این باب عرضی ندارم

نایب رئیس - آقای کازرونی (اجازه)

کازرونی - بنده عرضی ندارم

نایب رئیس - آقای دکتر آقاییان (اجازه)

دکتر آقاییان - بفرمائید

نایب رئیس - آقای ارباب کیخسرو (اجازه)

ارباب کیخسرو - موافقم

نایب رئیس - مخالفتی نیست؟ آقا سید یعقوب - بنده مخالفم

نایب رئیس - بفرمائید

آقا سید یعقوب - این طرح خیلی خوب طرحی است اما اینکه کمسیون مخصوص معین شود غالب آقایان که در کمسیون هستند گمان میکنم دیگر کسی نباشد که برای این کمسیون خصوصی انتخاب شود باین جهت بنده پیشنهاد میکنم با کمسیون قوانین مالیه با کمسیون فوائد عامه برود یا اینکه خیر همان کمسیون قوانین مالیه رایورث پیشنهادی کنم که عملی بشود والا کمسیون مخصوص بنده گمان نمی کنم عملی شود

مخبر - علت اینکه کمسیون مبتکرات پیش نهاد کرده است که یک کمسیون مخصوص انتخاب شود این است که منع تریاک در داخله ایران هم از حیث مربوط بودن به امور خیلی اهمیت دارد و هم از حیث مربوط بودن با امور سیاسی

این است که بکمسیون مبتکرات پیشنهاد کرده است کمسیون مخصوصی انتخاب شود که ملاحظاتی منافی و مضار به از این حیث عاید داخله میشود و همین طور خساراتی که بمالیه وارد می شود و از کجا این خسارات جبران بشود اینها در آن کمسیون مخصوص بدقت مطالعه شود

ولی از نقطه نظر اساسی البته از یک قسمت مربوط بکمسیون عیالیه است و از یک قسمت مربوط بکمسیون داخله و از قسمت دیگر بکمسیون فوائد عامه

از این جهت کمسیون مخصوصی در خواست شده که بطور دقت در تمام اطراف و جوانبش مطالعه بکنند که یک رایورث صحیحی بتواند به مجلس تقدیم کند

نایب رئیس - آقای محمد هاشم میرزا (اجازه)

محمد هاشم میرزا - بنظر بنده این کمسیون مخصوص کمسیون حفظ الصعه

است که مربوط بمعارف است اصلاً منع استعمال تریاک از نظر حفظ الصعه است بعد اگر منع شد از آن کمسیون بیک کمسیون دیگر برود

مخبر - خوب است اساساً راجع بقابل توجه بودنش رای بگیریم بعد راجع به کمسیون

نایب رئیس - آقای سهراب زاده (اجازه)

سهراب زاده - بنده هم در موقع ارجاع بکمسیون عرایضم را خواهم کرد

نایب رئیس - آقای مدرس (اجازه)

مدرس - بنده عقیده ام بر اینست که باید بکمسیون عدلیه برود

کلام بر سر مالیه نیست کلام بر سر ضرر داشتن و تلخ بودن نیست که کمسیون معین کند که تلخ است یا نیست

این لایحه را اگر ملاحظه فرمودید مجازات است که از برای تریاک کشی معین می کنند که آن تریاک کشی که تریاک مجازت شود و الا از حیث حفظ الصعه گویا محل شبه نباشد که به کمسیون رجوع شود

نایب رئیس - نسبت باصل مذاکره کافی است؟ (گفته شد بلی)

نایب رئیس - رای می گیریم بقابل توجه بودن این طرح

آقایانی که قابل توجه میدانند قیام فرمایند (اکثر قیام نمودند)

نایب رئیس - قابل توجه شد

نسبت بکمسیون هر کدام از آقایان نظری دارند کتباً پیشنهاد بکنند

آقای شریعت زاده (اجازه)

شریعت زاده - چون بنده تصور می کنم علت اصلی در تقدیم این طرح رفع مضرات تریاک است

از این نقطه نظر فرمایشات شاهزاده محمد هاشم میرزا را موجه می دانم و تصور میکنم اول کمسیون صلاحیت دار کمسیون معارف است

البته ممکن است در آن جا نظری اتخاذ شود و بکمسیون های دیگر هم در صورتیکه ضرورت داشته باشد اخطار شود مفاید آنها را هم جلب کنند

در هر صورت مرجع اصلی کمسیون معارف است

نایب رئیس - پیش نهاد شاهزاده محمد هاشم میرزا قرائت می شود

(بشرح ذیل بنده پیش نهاد حفظ الصعه و معارف رج

محمد هاشم میرزا - آنچه که بنده عرض کردم مقصود این بود که يك طرحی باید قابل اجرا باشد و باید که کمیسیون حفظ الصلحه از نقطه نظر صحتی آن را ببینند و يك ترتیبی بدهند که ممکن الاجراء باشد

الآن چندین هزار نفر ممکن است در مملکت ما انبونی و مبتلای بافون باشند حالا اگر در کمیسیون عدلیه معین شود که هر کسی تریاک کشید او را فلان مقدار حبسش کنند فایده ندارد

کمیسیون حفظ الصلحه باید اولاً ترتیب اجرای آن را بدهد بعد که يك نظامنامه و ترتیبی برای آن معین کردند آن وقت برای متذللین آن مواد جزا معین میکنند

هر وقت نوبت جزا رسید البته بکمیسیون عدلیه خواهد رفت ولی اولاً مستقیماً بکمیسیون حفظ الصلحه باید برود

مخبر معصوم داد این پیشنهاد این است که بخواهیم تازه به فهمی ترک تریاک چه مانع صحتی دارد یا نه که تازه بکمیسیون حفظ الصلحه برود که آنجا ببینند ضرر دارد یا ندارد

این يك مسئله است بدیهی و معلوم شده است که ضرر دارد

بنده هیچ مناسبتی مابین این پیش نهاد و مراجعه بکمیسیون حفظ الصلحه نمی دانم

نایب رئیس - رأی می گیرم پیش نهاد شاهزاده محمد هاشم میرزا آقایان تصویب کنندگان قیام فرمایند

(چند نفر قیام نمودند)

نایب رئیس تصویب نشد

پیش نهاد آقای مدرس و یاسانی در يك زمینه است و هر دو ارجاع بکمیسیون عدلیه است (شرح ذیل قرائت شد)

پیش نهاد آقای مدرس - بنده پیش نهاد می کنم رجوع بکمیسیون عدلیه شود

پیش نهاد آقای یاسانی - بنده پیشنهاد میکنم بکمیسیون عدلیه برود

مخبر - قبول می کنم

بعضی از نمایندگان - مربوط بشما نیست که قبول می کنید

کازرونی - بنده مخالفم

نایب رئیس - بفرمائید

کازرونی - عرض میکنم این قانون را نوشته اند برای اینکه بین دو مقام تریاک کشی را چطور باید مجازات کرد

قبل از اینکه ما يك قانونی برای منشی وضع کرده باشیم

اولاً این قانون باید برود بيك جایی و تصویب کنند که آیا کشیدنش باید ممنوع نباشد یا با خدا و گرمی است برای جلوگیری چه اقدامی میکنند

از يك طرف بنده ملاحظه می کنم كاملاً مربوط بمالیه است چون ضرر بمالیه می خورد و باید يك قانونی از نقطه نظر مالیه وضع بکنند از يك طرف ديگر مربوط بکمیسیون فواید عامه است

از طرفی هم بالاخره در کیفیت اجرای مربوط می شود بکمیسیون عدلیه و نهایت يك قسمتهای مجازاتی ندارد آقایان تصدیق می فرمایند که ما در اکثر قوانینی که وضع کردیم يك موادی هم راجع بمجازات در آنها ذکر شده است

پس این قانون هم باید بکمیسیون عدلیه ارجاع شود برای تعیین مجازات مرتکبین آن هم چنین چون قسم اعظمش مربوط بمالیه است بکمیسیون مالیه باید يك کمیسیون خاصی رجوع شود که مرکب از هر يك از این کمیسیون ها باشد

نایب رئیس - برای اینکه پیش نهاد آقای یاسانی و مدرس مهم نمائند قبلاً خوب نظر به آقایان معلوم شود این طرح که به کمیسیون عدلیه ارجاع شد آیا برای کمیسیون عدلیه که معلوم شد قاطع خواهد بود یا باید راپورت آن بمجلس بیاید

مدرس - بنده نظرم این نیست که در کمیسیون عدلیه قطع شود البته کمیسیون باید در آن نظر کند و در مرتبه بمجلس بیاید این نظر بنده است

نایب رئیس - پس همین طور اصلاح می شود رأی می گیرم پیش نهاد آقای مدرس و یاسانی بترتیبی که عرض شد آقایان که موافقت قیام فرمایند

(اغلب قیام نمودند)

نایب رئیس - تصویب شد طرح قانونی آقای سهراب خان قرائت می شود

(خبر کمیسیون مبتکران راجع بتعلیم عمومی شرح ذیل خوانده شد)

طرح قانونی - سهراب خان ساکنان راجع بتعلیمات ابتدائی عمومی در کمیسیون مطرح مذاکره گردید پس از مذاکرات زیاد اساساً طرح مزبور را کمیسیون قابل توجه دانسته پیشنهاد می نماید بکمیسیون معارف مراجعه شود

نایب رئیس - آقای آقا سید یعقوب (اجازه)

آقا سید یعقوب - بنده عرض میکنم که این طرحی است که محتماً مستلزم معارف است ما همیشه صحبت میکنیم تعلیم عمومی بلی بنده هم خیلی میل دارم که در علم و تربیت از امری که جلوی پیشرفت ما بگفتن حلوای دهان شیرین نباشد نه اینکه همیشه بگوئیم تعلیمات در مملکت ما اجراء شود آخر فکری و ناسی را هم بکنیم بنده که بيك نفر از نمایندگان هستم نمیتوانم رأی بدهم که مالیات دیگری وضع شود شما هم بفرمائید تمام افراد مملکت ملائکه خواهند شد

بنده که نمی توانم رأی بدهم که افراد ملائکه بنهوند این طرح مستلزم يك معارفی است و آیا کمیسیون محترم در این موضوع با نماینده دولت مذاکره کرده اند یا اینکه همین طور تصویب کرده اند

بنده هم خیلی عشق بمعارف دارم اما معارف دارد و در صورت نبودن پول چه فایده دارد

حالا اگر ما بیایم و در مجلس باین طرح رأی بدهیم رأی مجلس بی اثر میماند چون ما از مالیه راز خزانه دولت اطلاع داریم و لایحه خرج و دخل دستمان است از این جهت بنده مخالفم

مخبر - فرمایشات سابق آقای آقا سید یعقوب مخالف با فرمایشات امروزشان بود که هیچکس در این مملکت متکبرش نیست و راستی در این مملکت بهر وسیله که ممکن است تعلیمات عمومی اجراء شود فقط افرادی که فرمودند این بود که آیا کمیسیون در نظر گرفته اند که این طرح معارفی وارد یانه و بطور قطع فرمودند که اگر معارف داشته باشد بنده حاضر نیستم رأی بدهم خیلی خوب حضرت عالی رأی ندهید

شاید خیلی از آقایان باشند که حاضر باشند برای تعلیمات عمومی رأی بدهند بلکه عیناً موضوع بحث ما این نیست

موضوع بحث این است که اگر از خود آقای آقا سید یعقوب بپرسند که تعلیمات ابتدائی عمومی در مملکت لازم خواهد فرمود لازم است کمیسیون مبتکران تشکیل میشود برای اینکه در پیش نهاد هائی که بان کمیسیون برسد مطالعه کنند و ببینند قابل توجه است یا نه و البته کمیسیون مبتکران طرح تعلیمات ابتدائی را قابل توجه که میدانند سهل است قابل تعقیب هم میدانند و اگر به قسمت اخیر راجع مراجعه بفرمائید ملاحظه خواهد فرمود که در آنجا پیشنهاد کرده ایم که این طرح پس از قابل توجه شدن بکمیسیون معارف برود و البته آن کمیسیون هم در اطراف آن مطالعه میکنند و راپورت خودشان را بمجلس تقدیم مینمایند

رئیس - آقای حائری زاده (اجازه)

حائری زاده - بنده موافقم و استدعا میکنم که خود طرح هم خوانده شود تا آقایان مسیوق شوند

نایب رئیس - آقای فاطمی (اجازه)

فاطمی - بنده هم با خود طرح هم با قرائت آن مخالفم و هیچ مخالفتی هم با تعلیمات عمومی و اجباری ندارم ولی همیشه باید طرفدار يك کاری باشیم که صورت

عمل هم بخود بگیرد البته کمیسیون مبتکران وظیفه اش این است که هر طرحی که به آنجا مراجعه شود ملاحظه کند و ببیند که قابل توجه است یا نه

اما قابل توجه یعنی چه از نقطه نظر بدی و خوبی؟ بنده هم میگویم که تعلیمات ابتدائی اجباری است ولی کمیسیون مبتکران باید ببیند که امروز و سالیانست موجود هست یا نه و بوجه اش هست معلومش هست مدیر هایش پیدا میشود یا نه

آفتاب این طرح را قابل توجه بدانید والا از اینکه يك رفع زحمتی از خودتان بکنید و در مجلس هم يك کلمات خوبی گفته شود اینکه فایده ندارد

اول باید دید که امروز سالیانست موجود است یا نه و فایده دارد که این طرح قابل توجه بشود یا خیر

نه اینکه این طرح قابل توجه بشود و بعد به يك کمیسیونی هم مراجعه شود و هی مردم هم منتظر باشند که چه وقت از آن کمیسیون ثانوی بیرون خواهد آمد پس امروز اشکالات آن را میگوئیم و میگوئیم که بوجه برای آن نداریم معلم نداریم

مگر ما از وضعیت مملکت خودمان خبر نداریم؟ با تمام این اشکالات بنده عرض میکنم که این طرح بعقیده من امروز قابل توجه نیست

نایب رئیس - آقای حائری زاده (اجازه)

حائری زاده - بنده حقیقتاً بسامه خود و رفقای خود خیلی سنکرم می آید که امروز در مجلس شورای ملی صحبت تعلیم اجباری که میشود يك سخن مخالفی هم بلند شود نه پول نداریم اگر مالیات مملکت دو برابر شود من متقدمم که باید مقدمات تعلیم اجباری فراهم شود برای اینکه هر وقت هم بخواهیم مقدمات آن را هم تهیه کنیم همین حرفهاست

حکومت شوروی همسایه ما نصف عایدات مملکتش را صرف صحبه معارف میکند خیلی فراتر دارد که این مملکت شش صد هزار تومان خرج معارفش بشود! بالاخره باید يك زوروی این قدم برداشت و بنده از نماینده محترمی که این طرح را پیشنهاد کرده اند تشکر میکنم و استدعا میکنم که يك کمیسیون خاصی برای رسیدگی باین کار معین شود که در آن مطالعه کنند و زودتر راپورت آنرا بمجلس بیاورند

نایب رئیس - آقای دستغیب دست غیب - موافقم

نایب رئیس - آقای سلطانی سلطانی - موافقم

نایب رئیس - آقای یاسانی یاسانی - موافقم

نایب رئیس - آقای کازرونی (اجازه)

کازرونی - بنده عقیده ام این است و ناشایست میدانم که مجلس شورای ملی در يك امور تقریبی قدم بزند

(همه هم بین نمایندگان - این طور نیست)

کازرونی - گوش بدهید گوش بدهید شوخی می کنید

اما در موضوع تعلیم عمومی رجالاً و نساءً مسلم است کمیسیون مبتکران که موافق است سهل است تمام مردم هم موافقت اما آیا یواش را داریم و سالیانست را داریم و آیا با وزیر مسئول مشورت کرده ایم؟

در قانون مصرح است که باید وزیر مسئول را آورد و با او استشاره کرد آیا کمیسیون مبتکران وزیر مسئول را خواسته است و یا او مشورت کرده است که عملی بشود یا نه؟

آیا شایسته این بود که ما يك چنین قانونی را بیاریم در مجلس و آن وقت بگوئیم پولش را نداریم آیا انعکاس این کار خوب است؟

بنده هم فردا پیشنهاد میکنم بیست و پنج کشتی در بندنات و بیست و پنج موشک شکن در دریاهای مملکت بيفتنند برای حفظ خلیج فارس برای حفظ قلمرو مملکت کسی مخالفش است؟

و اما کسی مخالف است که مادارای چنین کشتی هائی باشیم؟

اگر کشتی نداشته باشیم که خلیج را نمیتوانیم محافظت کنیم؟ و آیا کسی مخالف است که ما يك راه آهن تحت الارضی داشته باشیم

بسیار خوب هم هست ملل متقدمه هم همه دارند بالاخره بنده قانوناً حرف میزنم و میگویم که کمیسیون مبتکران وزیر موظف را آورده است و با او مشورت کرده است یا نه؟

اگر با وزیر مسئول مشورت نکرده اند آن وقت این قابل این نیست که در اطرافش مذاکره بشود و همینطور خوب انداز که خوب نیست و آوردن يك چیزهای غیر جدی به مجلس اسباب سر افکنگی و رسوائی است

نایب رئیس - آقای سهراب خان (اجازه)

سهراب خان - بنده عرض میکنم چون طرح پیشنهادی بنده را آقایان نمایندگان مطالعه نکرده اند اینطور حرف میزنند اصل مقصود در این پیشنهاد طرح قانونی این بوده است که تحمیلی بر دولت نشود

اگر آقایان نمایندگان طرح را مطالعه بفرمایند ملاحظه خواهند فرمود که معارف بر سه قسم منقسم شده بيکی از طرف

دولت قسمت ديگر از طرف اولیای اطفال و يك قسمت هم از طرف اهالی این طرح مثل در بندنات نیست

این طرح يك طرحی است که ممکن است با بوجه امروزه عملی و اجرا شود بنده در مدت يك سال مطالعه کرده ام و بسا مطالبات زیاد دیدم علاج دیگری ندارم غیر از اینکه باین ترتیب تعلیمات ابتدائی اجباری را به مجلس پیشنهاد کنم و اگر این پیشنهاد در مجلس قبول شود از همین اسمال ممکن است این قانون را اجرا کرد و بنده از نمایندگان محترم تقاضا می نمایم که بقابل توجه بودن این طرح رأی بدهند بعد از آن برود به کمیسیون معارف و اگر تقریبی لازم باشد در آنجا بدهند و آفتاب خواهند دید که فقط ترتیب تعلیم اجباری این است که بنده اینجا پیشنهاد کردم

آقا سید یعقوب - بنده اخطار نظامنامه دارم

اجازه میفرمائید

نایب رئیس - بفرمائید

آقا سید یعقوب - بنده خواستم از آقایانی که اینطور به بنده حمله کردند سؤال کنم که مطابق ماده ۳۹۰ مابنده دولت را در کمیسیون خواسته اند و در این باب با او صحبت کرده اند یا خیر

آیا این نظامنامه است که برای ما نوشته اند که اگر يك چیزی بمجلس بیاید در صورتی که خرج داشته باشد باید نماینده دولت را بخواهند و صحبت کنند آیا کمیسیون این کار را کرده است یا نکرده است؟

نایب رئیس - این اخطار راجع با آقای مخبر بود

مخبر - بنده جسارتی به آقای آقا سید یعقوب نکردم فقط از کیفیت فرمایشاتشان تعجب کردم و این هم البته اختیاری نیست برای اینکه آقای آقا سید یعقوب همیشه راجع به معارف اظهاراتی میفرمودند و حالا فرمودند خوب نیست و راجع باین هم کمیفرمایند که وزیر مسئول را خواسته آید و با او مشورت کرده آید یا نه؟

بنده میخواهم سؤال کنم که تعلیمات عمومی اجباری تا کثون سابقه داشته است که بنده وزیر مسئولی برای او بشناسم این راجع بوزارت معارف است و با وزیر معارف هم مذاکره شده است و قبول کرده اند که برای رسیدن بنظر ایشان ارسال شود

بنابراین لازم است قابل توجه بشود و بکمیسیون معارف برود و از آنجا بوزارت معارف ارسال بشود و در کیفیت اجرای معارف مذاکره کنند والا در اصل اینکه باید تعلیمات ابتدائی عمومی را در مملکت جریان داد نه وزیر معارف مخالف بود نه هیچ يك از وزرای وقت و در اصل موضوع سؤال شده و موافقت کرده اند و ما هم

پیشنهاد کرده ایم که بکمیسیون معارف رجوع شود و در آنجا مطالعه و دقت شود و راپورتی که عملی باشد تهیه نموده بدهند

نایب رئیس - بنده تصور میکنم که ارجاع این طرح بکمیسیون معارف تنها کافی نباشد بکمیسیون قوانین مالیه هم باید ارجاع شود به جهت اینکه جنبه وضع مالیاتی دارد

مخبر - قبول میکنم

جمعی از نمایندگان - مذاکره کافی است

نایب رئیس - رأی گرفته میشود به قابل توجه بودن این طرح

سهراب زاده - بنده پیشنهادی کرده ام راجع به خروج از دستور و مقدم است

نایب رئیس - حق با شماست است و ای بعد از این امضا بمان را واضحتر بنویسید که خواننده شود

(پیشنهاد آقای سهراب زاده اینطور خوانده شد)

بنده پیشنهاد میکنم از دستور این لایحه خارج شود

سهراب زاده - بعقیده بنده دو نظریه در مجلس است و هر دو نظریه هم با تعلیمات اجباری مجانی موافقت ولی این لایحه يك نواقصی دارد که بعضی از آقایان از آن نقطه نظر مخالف میکنند و حق هم با آنها است

مثل اینکه آقای آقا سید یعقوب مذاکره کردند که آیا با نماینده دولت مذاکره شده یا نه؟

این حرف اساساً صحیح است بعقیده بنده خوب است این راپورت را بکمیسیون برگردانند و نماینده دولت را هم بخواهند اگر نماینده دولت موافقت کرد که مجدداً بمجلس بیاورند والا که هیچ

مخبر - بنده همانطور که در جواب آقای آقا سید یعقوب عرض کردم باز عرض میکنم بنام بنده دولت مذاکره شده و قابل توجه هم دانسته اند و ما هم پیشنهاد کردیم و بیش از این هم در این موضوع عرض نمیکنم

نایب رئیس - رأی میگیریم به پیشنهاد آقای سهراب زاده آقایان تصویب میکنند قیام فرمایند

(عده برخاستند)

نایب رئیس - تصویب نشد - رأی می گیرم بقابل توجه بودن این طرح با ارجاع بکمیسیون مالیه و معارف

آقایانی که قابل توجه میدانند قیام فرمایند

(اغلب قیام نمودند)

نایب رئیس - قابل توجه شد

(زایرت کمیسیون مبتکران راجع به طرح قانونی آقای افشار بشرح آتی خوانده شد)

ماده واحده - مجلس شورای ملی به وزارت مالیه اجازه میدهد که شهور و توابع خط اروپا را از تاریخ ۱۳۰۲ تا مدت سه سال از تأدیبه مالیات مستقیم معاف دارد

نایب رئیس - آقای آقا سید یعقوب (اجازه)

آقا سید یعقوب - بنده اولاً عقیده خودم را عرض میکنم که آقایان به بنده حمله نکنند بنده میدانم که اروپا مورد ناخوشی و تاز واقع شده در دوره چهارم همین مسئله محل توجه مجلس و تمام نمایندگان آنرا بجان واقع شده و بالاخره نمایندگان آنرا بجان پیشنهاد کردند و دولت صدر ارا تو ان اجازه برای اروپا معین کرد و بنده از خود نماینده محترم اروپا تصدیق میفرمواهم که ای ایران بوده است که گرفتار چپاول و فارت نبوده است اگر ما بخواهیم این پیشنهاد را قبول کنیم

بنده می دانم طرف بورا احمد شیراز و طرف بهمان که تازه در اثر سرتیبه می خواهد يك امنیت پیدا کند همین تقاضا را میکند

بالاخره همه همین حال را دارند کرمان و خراسان نصفش چپاول شده است این ما باید در مقام تضاد مجلس واقف شده که تمام ایران را غربا و شرقاً و شمالاً و جنوباً در تحت نظر بگیرد

البته تمام مملکت فارس و همدان و خراسان و کرمان و آذربایجان تماماً در نظر ما علی الحویه هستند و ما نماینده ایران هستیم و دولت که محل اعتماد ما است نظر میکند در هر جا که دید لازم بتغذیف است پیشنهاد میکنم وقتی ما بخواهیم این را قبول کنیم همه جا بنده در میآید آخر هم موکل داریم آفتاب تکلیف مشکل می شود و همه می گویند شما در مجلس بودید و اروپا مستثنی شده و اروپا دیگر مالیات نخواهد داد آفتاب نوبت آنها هم همین انتظار را دارند

پس بنده معتقدم که این مسئله را به دولت پیشنهاد کنند دولت هم بعد از آنکه مقش را نه کرد و تحقیقات خودش را کرد و دانست که اروپا به جای دیگر معاف نشد و تاز واقف شده است آفتاب نوبت پیشنهاد میکنم ما هم برای می دهیم

اما مجلس اروپا را از مالیات معاف کند و جاهای دیگر که محل ناخوشی و تاز واقف شده اند معاف نشوند خوب ترتیبی نیست آفتاب فراموشی آقای آقا سید یعقوب را حین که نماینده بر وجود هستند ایشان هم برای بر وجود همین پیشنهاد را میکنند از این جهت بنده مخالفم

نایب رئیس - آقای افشار (اجازه)

افشار - وزارت مالیه از سه سال قبل با اینطرف در اثر ناخوشی و تاز و غارتها می

که نسبت به ارومیه واقع شد مابالت نمی گیرد.
بعلاوه رعیت مابالت را برای چه می دهد؟
برای اینکه از مضرات مصون باشد در صورتیکه در اثر بی میلانی دولتهای وقت قسمتی از مملکت مورد تاخت و تاز واقع شده اند.

البته اینها حق دارند که از تادیب هوارش دولتی معاف باشند و ارومیه از سه سال قبل باینطرف به موجب تصدیق وزارت مالیه مابالت نمی دهد و این پیشنهادیکه بنده کرده ام نه از نقطه نظر اینستکه وزارت مالیه ارومیه را از مابالت معاف بدارد بلکه مقصود اینست که این مجلس را که وزارت مالیه تاکنون از آنجا چیزی مأخوذ نداشته است مجلس صورت قانونی بدهد که بعدها موافقین مالیه بعنوان موقوف المطالبه بودن از آن ها مطالبه مالیاتی نکنند

فایب رئیس - آقای کازرونی (اجازه)
کازرونی - بنده فقط خواستم تکلیف مجلس را در مقابل کمسیون مبتکرات معین کنم.

بعد از این هر کس می تواند بر وفق آرزوی خودش یک طرحی بدهد می رود در کمسیون مبتکرات حالا نه تنها کمسیون بلکه تمام اهل عالم اساساً موافقت با این قبیل طرحها و کمسیون مبتکرات بدون اینکه یک فکری در اطرافش کرده باشند که ببینند خوبست یا بد است عملی هست یا عملی نیست می آید در مجلس و یک مذاکره هم درش می شود و یک مقدار هم وقت مجلس ضایع میشود بالاخره می رود یک کمسیون و دفن می شود البته این موضوع را باید جلو گیری کرد.

قانون این قبیل چیزها را پیش بینی کرده مخصوصاً در موضوع همین طرح و همین پیشنهاد بایستی نماینده وزارت مالیه را دعوت کرده باشند در کمسیون و نظریاتش را جنب کرده باشند و در ذیل رایوتیکه می دهند بنویسند که نماینده وزارت مالیه یا وزیر مالیه را حاضر کردیم او هم موافقت کرد یا مخالفت کرد آوقت آن طرح را بیآورند در مجلس همین طور بنده هم فردا یک پیشنهاد میدهم که از فارس هم مالیات گرفته نشود اما این عملی نیست حیفست وقت مجلسرا بشوایم ضایع شود در صورت بنده سؤال میکنم از آقای مغیر معتمد که آیا وزارت مالیه را درین موضوع دعوت کرده اند و مذاکره کرده اند و موافقت کرده است یا خیر و اگر موافقت کرده است چرا در راپرت ذکر نکردند بنده می خواهم عرض کنم برای جلو گیری از

تخصیص وقت مجلس و عدم ارتکاب بکمال بیهوده خواستم مجلس معترم این مسئله را کامل در نظر بگیرند که نظارت پیدا نکنند. مخیر فرمایشات آقای کازرونی بر چند قسمت بود

اولاً این طوری که فرمودند مثل این بود که آزادی و کلا راجع ب دادن طرحها محدود شود و فرمودند فائده ندارد. چرا باید هر روز یک کبلی یک طرحی پیشنهاد کند می خواهد بدهد بفرماندهای که از طرف آقایان نمایندگان می آید ما بینه ازیم دور این طور نیست ما تکلیفمان اینست که نگاه کنیم اگر قابل توجه است قبول کنیم و الا رد کنیم و اینکه فرمودند کمسیون مبتکرات باید نظریه وزیر مسئول راجع ب این باشد البته کمسیون بوظیفه خودش عمل کرده است و لازم نیست که برای هر راپرتی بنده عرض کنم که با وزیر مسئول صحبت شده است یا نه و علاوه بر اینکه با وزیر مسئول مذاکره شده است اساساً سه سال است که علا وزارت مالیه بواسطه عدم امکان از ارومیه مالیات نمی گیرد چیزی که هست اگر این پیشنهاد تصویب شد یک کاری که وزارت مالیه کرده است صورت قانونی پیدا می کند.

نایب رئیس - آقای رضوی (اجازه)
رضوی - بنده هم مخالفم بجهت اینکه می بینم کار مجلس کاملاً افراط و تفریط است از یک طرف می بینم که بعضی مالیاتها را الفا می کنیم که یکجا بدهد و یکجا ندهد از طرف دیگر یک لواجی می آید که چند کرور خرجش می شود آخر اینها از کجا می آید و یکجا خرج می شود اول عرض این مالیات مالیات دیگری معین کنید و آن وقت به بند این ملت بدبخت استقامتش را دارد که این تعصبات بش شود یا نه حالا این را تصویب کردیم آنوقت فوراً یک مالیات دیگری می آید و آنوقت از کجا باید بدهد؟ همین طور که آقای کازرونی هم فرمودند حالا ما بیاییم و مالیاتها را ملتی کنیم و هر روز خرج تراشی کنیم فردا هم می بینیم که مملکت پنج کرور خرج کرده و در وقت می آیم یک مالیاتهای غریب و عجیبی تصویب می کنیم اینست که بنده با معافیت و با هیچ کدامش موافق نیستم.

نایب رئیس - آقای امامی (اجازه)
امامی - بنده متأسفم از اینکه آقایان نمایندگان از وضعیت آذربایجان بهیچوجه اطلاعی ندارند اگر چنانچه اطلاع داشتند آذربایجان را باهمدان و شیراز و طهران مقایسه می کردند آذربایجان از وقتی که انقلاب مملکت و رولوسین شروع شده است همیشه آتش بوده است تا دو سال پیش

مخصوصاً از وقتی که جنک بین المللی شروع شد و از زمانی ما یک عدد مهاجرین ارامنه و آشوری بعلاوه اگر آذربایجان آمدند تا امروز مخصوصاً اطراف ارومیه و سلساس و یک قسمت از خوزی راحتی ندیده و دچار خسارات و صدمات فوق العاده شدند چنانچه دولت هم بعد از فرستادن یک کمسیون ریاست مسترداموی امریکائی خودش تصدیق کرد و بنده یک اعانه بآنها برساند متأسفانه اعانه هم که از طرف اهالی جمع شده بود حیف و میل شد و به آنها نرسید بعلاوه همان طوری که آقای افشار اظهار کردند وزارت مالیه عملاً سراز است از آن جا مالیات نمیگیرد که آقا تصور می کنند که یک عایداتی از دروازه کسر شده است.

در صورتی که وزارت مالیه تشخیص داده است که اهالی آنجا نمی توانند از عهده تأدیه مالیات برآیند دیگر آقایان چه حرفی دارند فقط آقای افشار مقصودشان از دادن این طرح این بوده است که این مسئله صورت قانونی پیدا کند و آرد آتیه یک صورت موقوف المطالبه بکلی پیدا نکند.

نایب رئیس - آقای رضوی (اجازه)
نایب رئیس - رأی می گیریم بقبول توجه بودن این طرح آقایان موافقین قیام فرمایند.

اغلب قیام نمودند
نایب رئیس - تصویب شد. نسبت به ارجاع بکمسیون قوانین مالیه مخالفی ندارد. (گفتند خیر)

نایب رئیس - معاذک باید رأی گرفته شود آقایانی که موافقت قیام فرمایند. (اغلب قیام نمودند)
نایب رئیس - تصویب شد. اگر آقایان موافقت چند دقیقه نفس داده میشود.

درین موقع جلسه برای تنفس تعطیل ویس از سه ربع ساعت مجدداً تشکیل گردید
نایب رئیس - آقای دولت آبادی (اجازه)

دولت آبادی - طرح قانونی آقای ساکینیان راجع بتعلیمات ابتدائی عمومی که قابل توجه شد تقاضا میکنم آن طرحی هم که بنده در همین موضوع در تیر ماه تقدیم مجلس کردم و اکثریت آقایان نمایندگان هم آن را امضاء فرموده اند و حاضر است آنهم امروز قرائت شود و بعنوان اصلاح برود بکمسیون معارف و ضمیمه آن طرح بشود که راپورت جامعی به مجلس تقدیم شده باشد.

نایب رئیس - ماده واحده - دولت دعوت میشود که تا آخر مسئله حاضر ۳۰ مواد قانون اساسی معارف را که راجع است باجباری بودن تعلیمات ابتدائی بوضع اجرا بگذارد.
نایب رئیس - بتوان پیشنهاد اصلاحی تقریباً تلقی می شود و ارجاع می شود به همان دو کمسیون که طرح آقای سهراب خان مراجعه شده است.

خبر کمسیون مبتکرات بطرح پیش نهادی آقای یاسائی و جمعی از نمایندگان در راجع بالغاه مالیات سرشماری (سری)
لذا کمسیون طرح مزبور را قابل توجه دانسته و تقاضا دارد بکمسیون قوانین مالیه ارجاع شود.

نایب رئیس - آقای یاسائی (اجازه)
یاسائی - موافقم.

نایب رئیس - آقای دستغیب (اجازه)
دستغیب - موافقم.

نایب رئیس - آقای رضوی (اجازه)
رضوی - بنده موافقم ولی چون قانون میزری راپورتش همین چند روزه بمجلس خواهد آمد خوبست موکول ب همان قانون شود و بنده لازم نمی دانم که یک طرح علی حده قابل توجه شود.

نایب رئیس - آقای دستغیب (اجازه)
دستغیب - قانون میزری بمجلس خواهد آمد و آقای رضوی هم تصدیق کردند و فرمودند باید صبر کنیم تا قانون میزری بمجلس بیاید.

بنده عرض می کنم بر فرض که تمام این قسمت ها در آن قانون باشد. اینهم یک قسمت علی حده است مالیات سرشماری یعنی چه که انسانرا مثل حیوان ومثل خر حساب کنند.

این ترتیب در هیچ جای دنیا نیست مگر در ایران آن هم در شهرهایست مگر در قراء و قصبات

حالا اگر بنا باشد بدهند باید شهر نشینها هم بدهند و اگر بنا باشند بدهند هیچ جا ندهند. البته اینهم یک طرحی است و گمان می کنم بهر کمسیون هم که برود هیچ مذاکره لازم نداشته باشد.

نایب رئیس - آقای فاطمی (اجازه)
فاطمی - بنده کمال موافقت را با این مسئله دارم ولی برای اطلاع خاطر آقایان از موقع استفاده می کنم و عرض می کنم که در هفته گذشته نوانس و اختلاف نظری که در قانون میزری بود رفع شد و فقط یک جلسه لازم است که کمسیون قوانین مالیه با حضور نماینده مالیه متعقد شود و راپورت آن تهیه و تقدیم مجلس شود و هیچ بمطالی هم ندارد و امروز عصر کمسیون قوانین مالیه متعقد می شود و راپورت راجع به میزری برای روز پنجشنبه تقدیم مقام ریاست خواهد شد که طبع و توزیع میشود و می توان روز یکشنبه آتیه جزو دستور قرار داد و این مسئله هم در یکی از مواد آن تصریحاً ذکر شده و این مسئله تنها هم نیست خانوادگی و چیزهای دیگر هم هست.

حالا اگر امروز یکی از آنها را بطور قابل توجه رأی بگیرند و برود به کمسیون و بر گردد مستلزم یک طول مدتی است.

در صورتی که یک قانونی تهیه شده است و بعد از آنکه آقایان بآن قانون رأی دادند تصریحاً سرانه خانوادگی و همه اینها الفاه می شود.

لهذا بنده پیشنهاد می نمایم نه اینکه این طرح رد شود بلکه از دستور امروز خارج شود.

اگر قانون میزری اینطور که بنده عرض می کنم در هفته آتیه مطرح شد که منظور آقایان تأمین می شود و اگر نشد آنوقت ممکن است این یکی را مطرح کنید والا این را بنده مضر می دانم که این یک مسئله بگذرد و سایر مالیاتهای دیگر از قبیل خانوادگی و غیره که اکثریت مجلس با آنها موافق نیست باقی بماند.

باین جهت بنده پیشنهاد می کنم از دستور خارج شود و بماند برای هفته دیگر.

اخگر (مغیر کمسیون مبتکرات) - ممکن است بقبول توجه بودن این طرح رأی گرفته شود و برود بکمسیون.

اگر قانون میزری بزودی آمد که این هم در جزه آن الفاه می شود و اگر قانون میزری بتتویق افتاد ممکن است از همان کمسیون این را بش نهاد کنند معذک ممکن است پیشنهاد کنند بنده قبول می کنم.

نایب رئیس - اگر مایل ب خروج از دستور هستد کتباً پیشنهاد کنید.
آقای فاطمی (اجازه)
فاطمی - بنده عرض می ندارم

داور - موافقم
نایب رئیس - آقای فاطمی (اجازه)
فاطمی - بنده کمال موافقت را با این مسئله دارم ولی برای اطلاع خاطر آقایان از موقع استفاده می کنم و عرض می کنم که در هفته گذشته نوانس و اختلاف نظری که در قانون میزری بود رفع شد و فقط یک جلسه لازم است که کمسیون قوانین مالیه با حضور نماینده مالیه متعقد شود و راپورت آن تهیه و تقدیم مجلس شود و هیچ بمطالی هم ندارد و امروز عصر کمسیون قوانین مالیه متعقد می شود و راپورت راجع به میزری برای روز پنجشنبه تقدیم مقام ریاست خواهد شد که طبع و توزیع میشود و می توان روز یکشنبه آتیه جزو دستور قرار داد و این مسئله هم در یکی از مواد آن تصریحاً ذکر شده و این مسئله تنها هم نیست خانوادگی و چیزهای دیگر هم هست.

حالا اگر امروز یکی از آنها را بطور قابل توجه رأی بگیرند و برود به کمسیون و بر گردد مستلزم یک طول مدتی است.

در صورتی که یک قانونی تهیه شده است و بعد از آنکه آقایان بآن قانون رأی دادند تصریحاً سرانه خانوادگی و همه اینها الفاه می شود.

لهذا بنده پیشنهاد می نمایم نه اینکه این طرح رد شود بلکه از دستور امروز خارج شود.

اگر قانون میزری اینطور که بنده عرض می کنم در هفته آتیه مطرح شد که منظور آقایان تأمین می شود و اگر نشد آنوقت ممکن است این یکی را مطرح کنید والا این را بنده مضر می دانم که این یک مسئله بگذرد و سایر مالیاتهای دیگر از قبیل خانوادگی و غیره که اکثریت مجلس با آنها موافق نیست باقی بماند.

باین جهت بنده پیشنهاد می کنم از دستور خارج شود و بماند برای هفته دیگر.

اخگر (مغیر کمسیون مبتکرات) - ممکن است بقبول توجه بودن این طرح رأی گرفته شود و برود بکمسیون.

اگر قانون میزری بزودی آمد که این هم در جزه آن الفاه می شود و اگر قانون میزری بتتویق افتاد ممکن است از همان کمسیون این را بش نهاد کنند معذک ممکن است پیشنهاد کنند بنده قبول می کنم.

نایب رئیس - اگر مایل ب خروج از دستور هستد کتباً پیشنهاد کنید.
آقای فاطمی (اجازه)
فاطمی - بنده عرض می ندارم

نایب رئیس - آقای بیات (اجازه)
مر تفضی قلی خان بیات - عرضی ندارم.
نایب رئیس - آقای میرزا یزدانه خان.
آقای میرزا یزدانه خان - موافقم
نایب رئیس - آقای مدرس (اجازه)
مدرس - آقای مغیر هم در این مسئله تأمل کنند من خیال می کنم اگر این پیشنهاد رفت بکمسیون قوانین مالیه این پیشنهاد را از آنلاجه مجزا می کنند و یک اندازه اسباب اشکال می شود ولی اگر جزو آتیه قانون باشد تمامش اصلاح می شود و می آید معذک اختیار با مجلس است.

من گمان می کنم اگر آقای مغیر قبول کنند که بعد مطرح شود اصلاح و انفع خواهد بود معذک اختیار با خودشان است.

حالا اگر امروز یکی از آنها را بطور قابل توجه رأی بگیرند و برود به کمسیون و بر گردد مستلزم یک طول مدتی است.

در صورتی که یک قانونی تهیه شده است و بعد از آنکه آقایان بآن قانون رأی دادند تصریحاً سرانه خانوادگی و همه اینها الفاه می شود.

لهذا بنده پیشنهاد می نمایم نه اینکه این طرح رد شود بلکه از دستور امروز خارج شود.

اگر قانون میزری اینطور که بنده عرض می کنم در هفته آتیه مطرح شد که منظور آقایان تأمین می شود و اگر نشد آنوقت ممکن است این یکی را مطرح کنید والا این را بنده مضر می دانم که این یک مسئله بگذرد و سایر مالیاتهای دیگر از قبیل خانوادگی و غیره که اکثریت مجلس با آنها موافق نیست باقی بماند.

باین جهت بنده پیشنهاد می کنم از دستور خارج شود و بماند برای هفته دیگر.

اخگر (مغیر کمسیون مبتکرات) - ممکن است بقبول توجه بودن این طرح رأی گرفته شود و برود بکمسیون.

اگر قانون میزری بزودی آمد که این هم در جزه آن الفاه می شود و اگر قانون میزری بتتویق افتاد ممکن است از همان کمسیون این را بش نهاد کنند معذک ممکن است پیشنهاد کنند بنده قبول می کنم.

سورت مجلس سه شنبه منهدم
شهریور در آقای آقا میرزا شهاب قرائت نمودند.
رئیس - آقای کاشانی (اجازه)
کاشانی - بنده قبل از دستور عرضی ندارم.
رئیس - آقای دکتر امیرخان اعلم (اجازه)
دکتر امیرخان اعلم - قبل از دستور عرض دارم.

رئیس - آقای آقا سید یعقوب (اجازه)
آقا سید یعقوب - آقای تجدد را جزء غائبین بدون اجازه نوشته اند بطوری که بنده در نظر دارم ایشان تا دو ماه از مجلس اجازه خواسته اند. خوبست اصلاح شود.

رئیس - مراجعه بشود و تکلیف معین خواهد شد. آقای اخگر (اجازه)

اخگر - در صورت مجلس نوشته شده است که بنده راپرت کمسیون مبتکرات را مسترد داشتم در صورتی که فقط بنده موافقت کردم با پیشنهاد آقای مدرس که در جلسه دیگر مطرح شود.

رئیس - بسیار خوب اصلاح میشود دیگر اشکالی نیست؟
جمعی از نمایندگان - خیر.
رئیس - آقای کاشانی (اجازه)

آقای میرزا سید حسن کاشانی - مطالبی که جزو دستور گذاشته می شود و اعلان داده میشود که در جلسه آتیه مطرح خواهد شد.

بنده عقیده دارم که آقایان نمایندگان محترم نباید بگذارند آن دستور تغییر کند زیرا نواجیح را آقایان مطالعه می کنند و مطالب را در ذهن خودشان می سیازند.

اینجا که می آید آن مطالب بکلی از بین می رود و یک مطالب دیگری میان می آید و بدون مطالعه در آنها صحبت میشود خوب است تقیاً و با تائناً تکلیف این تفضیه معلوم شود.

رئیس - آقای دکتر امیرخان (اجازه)
دکتر امیرخان اعلم - در چندی قبل بنده یک پیشنهادی راجع ببودجه های صحه بدولت کرده بودم و چون منافع عمومی را در برداشت قابل توجه هم شده بود.

بنده در بعضی محافل طبی سوه تعبیر شده و شاید از آن محافل هم تجاوز کرده باشد بطوری که بعضی از آقایان پارلمانی هم در این باب با بنده مذاکره کردند خواستم در این موضوع چند کلمه بعرض آقایان برسانم یا اگر در خارج یک سرایضی خدمتشان می شود حقیقترا بداند.

آقایان نمایندگان محترم البته در نظر دارند احتیاجات ضروری صحنی هومی و قلت بودجه آن را بنده هم خیلی تقلا کردم و آقایان هم کمک فرمودند که شاید بشود یک بودجه کافی برای صحنی ترتیب داد و از تلفاتی که در مملکت ما می شود جلوگیری کرد ولی متأسفانه تاکنون موفق نشده ایم.

و چون بنده دیدم بودجه صحه فعلاً فقط صدی و سی و شش هزار تومان است اگر چه حالا دولت سیزده هزار تومان دیگر هم پیشنهاد کرده است.

ولی هنوز بنصوب نرسیده است بنده با خود فکر کردم یک مملکتی که بودجه صحه اش صد و سی و شش هزار تومان است انصاف نیست که قبل این مؤسسه بیاید مثل سایر مؤسسات دولتی که بودجه کافی دارند و همچو مؤسسه مدیرانش نباید همان اکثر بودجه را بگیرند.

یاد بکند کار می کند و بنده پیشنهاد می کنم این بود که قبل یک چنین مؤسسه انصافاً با حفظ تمام مقامات فنی و علمی و اداری خودش بیش از حقوق یک معاون اداره نگیرد.

ادارات هم بدائراً تبدیل شوند و اداره هم بیشتر ندارد بعضی از اطباء محترم هم که در مرض خانه ها هستند آنها هم از حقوقشان یک قدری صرف نظر کنند تا در سایه این عمل بتوان به بعضی نقاط که در آنجا امراض هست کمک داد.

مثلاً دو سال و نیم قبل که در خراسان مرض شد وقتی که از مرکز استمداد نمودند چون راجع باین قبیل مسائل در بودجه هیچ پیش بینی نشده بود گفتند برای ولایات خبری نیست.

اخیراً در باختر و جام مرض شد و از مرکز استمداد نمودند دولت نتوانست آن طور که باید اقدامات لازمه را برای جلو گیری از مرض بکند این بود که بنده یک پیشنهادی تهیه کردم

و قبلاً فرستادم بمالیه که اگر این مخالف با قوانین است نظریات خودتان را بنویسید. مالیه مراسم نوشته بود که بهیچ وجه مخالف با قوانین نیست و خیلی هم بنده دیده بودند بهین ملاحظه هم رئیس دولت تصویب فرمودند

ولی نظر در این است که اگر یک فرد یا جامعه یا یک دولتی که دارای مستخدمین است در یک موقعی ضرورت بیک امری پیدا کند که مابین مستخدمین و اشخاص متخصص باشد که از همه انجام آن کاربر آید آن شخص متخصص مجبور است که آن کار را هم انجام دهد یا اینکه خبر مجبور نیست که آن امر فوق العاده را انجام دهد و دولت می تواند در موقع غیر اداری آن متخصص را آن کار گذارد و با حقوق به مدت آن امر را انجام دهد فرض این مسئله سهل است

مثل اینکه کسی مستخدم دولت باشد و در همان حال طبیب هم هست اگر در وقت اداری اش کسی با بگوید بیا و این مرض را معالجه کن تردیدی نیست می تواند این کار را بکند و حق هم دارد مطالبه حق الزحمه کند خوب پس همینطور که یک فردی میسر است احتیاج بیک کاری پیدا کند یعنی ممکن است مرض شود ضرورت به طبیب پیدا کند دولت هم که یک نفر دقانونی است ممکن است با احتیاج صنایع یک احتیاجی پیدا کند ممکن است مشاهده کند که یکی از مستخدمین او در آن فن متخصص باشد و اگر می خواهد آن کار را با او رجوع کند نباید با بگوید بنده مطابق قانون استخدام موظفی این کار را قبول نمی و این را نمی شود و شغل حساب کرد پس این مربوط به آن فرمایش که آقای کازرونی اظهار کردند که در ملکیتی که فقیر است نباید بیک نفر دوشغل داده شود نیست! میفرمایند تفسیر یعنی توضیح معنی یک مسئله یا یک جمله که نتوان او را کشف کرد

بعینده بنده اینطور نیست از نقطه نظر قانونگذاری ممکن است یک قانونی در پیش یک اشخاص متخصص قابل تفسیر نباشد ولی در یک مواقع اشخاص یک اشکالاتی میکنند که برای رفع آن اشکال مقامی که صلاحیت اینکار را دارد باید بگوید معنی این است

برعکس عقیده ایشان بعینده بنده وعده زیادی از آقایان و کلاه و مستخدمین این اصولی که ایشان اظهار کردند هیچ وجه اجمال و ابهامی ندارد

این لایحه در ادارات دولتی ممنوع است و بنده تصور نمیکنم که اصل سی و دوم قانون اساسی یا قانون شانزدهم جواز قانون اساسی انتخابات هیچ منافاتی باین مقصود عرض بنده داشته باشد

و گمان نمیکنم هیچ یک از اینها این حق را از مستخدمین اداری که در یک امر و فن متخصص اند سلب کند و مانع شود از اینکه آنها در ایام غیر اداری خودشان حق داشته باشند کار دیگری بکنند

ولی چون نظرها مختلف است برای اینکه در آنچه رقم هر گونه اختلافی بشود

دولت لایحه داده و بمجلس فرستاده است

اصل سی و دوم قانون اساسی میگوید اگر نمایندگان ملت در ادارات دولتی شغل اداری پیدا کنند از کالت منفصل می شوند و کالت آنها ممنوع بانجام جدید است

باید دبه شغل اداری یعنی چه؟ و مستخدم اداری که مشمول قانون استخدام میشود کیست؟

در قانون استخدام مقرراتی ذکر می کند برای مستخدمین و حقوق و تکالیفی برای آنها معین میکند و مستخدم دولت کسی است که تابع آن مقررات باشد

یعنی که از تمام آن مراتبی که در قانون استخدام برایش معین شده از قبیل اضافه حقوق و ترفیع رتبه و تقاعد و انقباض و جاکه و غیره برخوردار شود

ولی کسیکه اهل حرفه و فن است وقتاً کار میکند و در هیچ یک از این اصول و مقررات فوق مشمول قانون استخدام نیست

اصل سی و دوم قانون اساسی راجع است با اشخاصی که مستخدم رسمی دولت باشد و مطابق قانون استخدام مکلف بانجام و اجرای تمام اصول آن قانون باشد

پس از این جهت وقتی که دولت بیک نفر تاجر یا طبیب احتیاج پیدا میکند و او را بخدمت می پذیرد نمیتوان گفت او جزو مستخدمین اداری محسوب است و دارای خصوصاتی است که قانون استخدام برای او معین میکند

بنابراین اصل ۳۲ قانون اساسی باین مورد اساساً مشمول ندارد

و مقصود آن اصل این است که متلایک کسی در حین و کالت بخدمتی از خدمات دولتی انتقال پیدا کند و رسماً آن شغل را قبول کند در این مورد بعضی قبول این شغل مستلزم انفصال او است از مقام نمایندگی و این مسئله بهیچ وجه مربوط به شغل تجاری و طبابت و امثال آن نیست و تصور نمیکنم با مستخدمین مطالعه معلوم میشود که این قضیه را نمیتوان باین اصل مشمول داد قسمت دیگر از فرمایشات آقای کازرونی مربوط بود بقانون شانزدهم جواز که میگوید اجتماع و دوشغل اداری با دوشغل ممنوع است این مطلب هم عیناً همانطور است که بنده در توضیحات راجع به اصل ۳۲ قانون اساسی دادم و شامل اینجا هم نیست زیرا که شغل اداری شغلی است که تمام خصوصیات و مقررات قانون استخدام شامل آن باشد مثلا یک نفر رئیس اداره اگر محتمل کفالت امور ادار دیگری بشود اجماع ممکن است ولی نمیتواند باستناد اجماع این دو شغل حقوق ریاست آن اداره و حقوق کفالت امور اداره دیگری را که عهده دار شده بگیرد مقصود این است و بهیچ وجه دلیل است که توجیه

آقایان راجع می کم که ناوقت یک شغل مشمول مقررات قانون استخدام نباشد نمی توان تصور کرد که آن شغل رسمی دولتی است و مشمول قواعد مقررات راجع به قانون استخدام است و هیچ تردیدی نیست که یک نفر نماینده در همان حالی که مکلف است بانجام وظایفی در همان حال بر حسب هیچ قانونی ممنوع نشده است که در غیر مواردی که مکلف به انجام وظیفه است

اگر در غیر آن موارد اداری بخواهد از رفتن خودش استفاده کند و نتواند استفاده نماید منطقی است در غیر مواقع اداری دعوت میشود برای معالجه مرض و بنده نمی دانم چه فرقی دارد بین این اشخاص و بین دولت برای این که دولت یک تشکیلاتی است که نماینده جامعه است و در ترفیع مناصب نسبت با افراد در حکم یک شخص قانونی است و اگر چنانچه دولت احتیاج پیدا کرد بیک طبیبی که مستخدم یا نماینده مجلس هم باشد مراجعه کند بن طبیب چه ضرر دارد؟

برای چه مهروم است از اینکه حق الزحمه خودش را از دولت دریافت کند در صورتیکه همان شخص در موقع دعوت افراد دیگر ممنوع نیست بهر صورت قانون ۱۶ جواز و اصل ۳۲ قانون اساسی راجع است با اشخاص که موافق قانون استخدام مستخدم دولت شناخته شوند و شامل آن اشخاصی که مشمول آن قانون نیستند نمیشود و بنده از آقایان نمایندگان محترم تمنا میکنم که بیشتر وقت بفرمایند در مسائلی که حقیقتاً مخالف با اجرای آن است که امروزه در همه جای دنیا معمول است

زیرا در هر کجا که بر روند وقتی که یک شخص متخصص در یک فن است و مستخدم دولت هم هست در غیر کار اداری اگر کاری با او رجوع کنند حق خواهد داشت که از زبانی فنی خودش استفاده کند و در هر صورت معلومی در مدارس دولتی بعینده بنده مثل طب در ادارات دولتی است و همان طوری که عرض کردم در خارج طبیب میتواند از حق الزحمه خودش استفاده کند با اینکه مشمول قانون استخدام هم باشد از حق-التدریس هم در غیر مواقع اداری میشود استفاده کرد مستخدم رسمی که دادن دوشغل با او ممنوع است مستخدمی است که مطابق قانون استخدام مستخدم دولت شناخته شده یعنی از تمام مقررات قانون استخدام از ترفیع و اضافه حقوق و انتظار خدمت و تعقیب و جلب بها که و بالاخره از تمام حقوقی که بر حسب قانون استخدام برای مستخدمین مقرر است برخوردار شوند البته کسی که بهیچ وجه از تمام آن حقوق برخوردار نیست و مجبور بانجام آن تکالیف نیست نمیتوان او را مستخدم دولت دانست که مشمول این قانون باشد قسمت دیگر که آقای کازرونی فرمودند راجع

بنده تصور میکنم اگر مختصر توجیهی بفرمائید تصدیق میفرمایند که اشتباه و مستدلی یک حقوقی معین شده است اعم از اینکه آن حقوق را بگیرند یا نگیرند در آن موقع اینطور جواب داده شد و بپرسیده نشد که یک نفر هم وکیل هم وزیر باشد بدون گرفتن حقوق حالا میفرمایند این اصلی را که در آن وقت قبول نکردند در این موقع قبول کنیم که از فردا تا ماه کلا در ادارات دولتی مشمول خدمت رسمی نشوند و باشغل و کالتشان هم منافات نداشته باشد

یک عریضه به مقام ریاست مجلس شورای ملی فرستاد که بنده امر روز بواسطه گرفتاری از حضور در مجلس معذورم بنده را غایب بنا اجازه منظور دارید بالاخره دو حقوق گرفته اند و نتیجه هم برای مملکت نداشته اند

در قانون ۱۶ جواز میگوید که اگر با وکیل کند در هر صورت بنده تصور میکنم مطلب قدری واضح باشد که خود آقای کازرونی هم تصدیق بفرمایند و یقین هم دارم که فرمایشات ایشان در نتیجه مطالعات شخصی خودشان بود و اینطور تشخیص داده اند

البته مجلس برای این است که مباحثات بشود و هیچ وجه اظهارات بنده هم مبنی بر اعتراض بفرمایشات آقای کازرونی نبوده است برای اینکه ایشان اینطور تشخیص شورای ملی است

رئیس - آقای دستغیب (اجازه)

دستغیب عرضی ندارم

رئیس - آقای قانمیرزاشاهب (اجازه)

آقای قانمیرزاشاهب - بنده علاوه بر اینکه با هر نوع احتکاری مخالف هستم مخصوصاً مخالف با احتکار مشاغل منمده برای اشخاص واصل این تفسیر رایک تفسیری میدانم که بالاخره این صاحب است چه تفسیر قانون تفسیری اساسی باشد چه تفسیر قانون مصوبه شانزدهم جواز برای اینکه قانون اساسی تصریح دارد باینکه چنانکه یکی از کلا در ادارات دولتی موظفاً مستخدم شوند از نمایندگی مستعفی هستند

بنده نمی دانم چه میشود که گاهی با اطراف افراط و گاهی بطرف تفریط میروم

بنده در آن موقع در مجلس نبود ولی شنیدم در موقعی که آقای تیمورتاش قبول وزارت کردند این مذاکره بوده است در مجلس که شغل وزارت در صورتیکه حقوقی منافات با حقوق و کالت ندارد

یعنی وزیری که وکیل هم باشد و حقوق هم نگیرد مشمول این اصل قانون اساسی نباشد و در آنوقت مجلس پذیرفت

یعنی اینطور جواب داد که مقصود از موظفاً این است که شغلی را که دارای وظیفه باشد یعنی یک پست و مستدلی که برای آن پست و مستدلی یک حقوقی معین شده است اعم از اینکه آن حقوق را بگیرند یا نگیرند در آن موقع اینطور جواب داده شد و بپرسیده نشد که یک نفر هم وکیل هم وزیر باشد بدون گرفتن حقوق حالا میفرمایند این اصلی را که در آن وقت قبول نکردند در این موقع قبول کنیم که از فردا تا ماه کلا در ادارات دولتی مشمول خدمت رسمی نشوند و باشغل و کالتشان هم منافات نداشته باشد

یک عریضه به مقام ریاست مجلس شورای ملی فرستاد که بنده امر روز بواسطه گرفتاری از حضور در مجلس معذورم بنده را غایب بنا اجازه منظور دارید بالاخره دو حقوق گرفته اند و نتیجه هم برای مملکت نداشته اند

در قانون ۱۶ جواز میگوید که اگر با وکیل کند در هر صورت بنده تصور میکنم مطلب قدری واضح باشد که خود آقای کازرونی هم تصدیق بفرمایند و یقین هم دارم که فرمایشات ایشان در نتیجه مطالعات شخصی خودشان بود و اینطور تشخیص داده اند

البته مجلس برای این است که مباحثات بشود و هیچ وجه اظهارات بنده هم مبنی بر اعتراض بفرمایشات آقای کازرونی نبوده است برای اینکه ایشان اینطور تشخیص شورای ملی است

رئیس - آقای دستغیب (اجازه)

دستغیب عرضی ندارم

رئیس - آقای قانمیرزاشاهب (اجازه)

آقای قانمیرزاشاهب - بنده علاوه بر اینکه با هر نوع احتکاری مخالف هستم مخصوصاً مخالف با احتکار مشاغل منمده برای اشخاص واصل این تفسیر رایک تفسیری میدانم که بالاخره این صاحب است چه تفسیر قانون تفسیری اساسی باشد چه تفسیر قانون مصوبه شانزدهم جواز برای اینکه قانون اساسی تصریح دارد باینکه چنانکه یکی از کلا در ادارات دولتی موظفاً مستخدم شوند از نمایندگی مستعفی هستند

بنده نمی دانم چه میشود که گاهی با اطراف افراط و گاهی بطرف تفریط میروم

بنده در آن موقع در مجلس نبود ولی شنیدم در موقعی که آقای تیمورتاش قبول وزارت کردند این مذاکره بوده است در مجلس که شغل وزارت در صورتیکه حقوقی منافات با حقوق و کالت ندارد

یعنی وزیری که وکیل هم باشد و حقوق هم نگیرد مشمول این اصل قانون اساسی نباشد و در آنوقت مجلس پذیرفت

تکراری را یاد نگیرد می تواند عمل کند و شغل فنی خیلی کم است و آنها هم که عالم باشند خیلی کم است پس اجازه تکرار خانها هم بوجوب این قانون که حالا میفرمایند بگذاریم میتوانیم اجازه بدهیم که در غیر ساعات اداریشان یعنی هر چه میتوانند از ساعات اداره بگذرند و مشغول کار دیگر بشوند و در مقابل آن هم حقوق بگیرند

و بنده هیچ مجوزی نمیبینم که اینجاب کند ما اصل قانون اساسی و موادی که از مجلس گذشته است باین ترتیب ویر خلاف حقیقت تفسیر کنیم

بنابراین بر خلاف آنچه که اینچنان نوشته شده است بنده عقیده دارم که اگر این اصل قانون اساسی را اینطور تفسیر کنیم فردا است که شغل وزارت هم با وکالت منافاتی نمیکند

مثل اینکه در دوره چهارم هم مذاکره شد که وزیر میگوید من حقوق وزارت را نمیگیرم در صورتیکه مقام و کالت محفوظ باشد اگر چه و نتیجتاً این قانون تصویب شد میگوید وزارت هم فن است و در مملکت کسی نیست که بتواند وزیر بشود

از اینجهت آقای وکیل را میباید بوزارت و بوجوب رأی که در جلسه نوزدهم شهریور ۱۳۰۴ داده شد که در کارهای فنی و کلاه و مستخدمین ادارات دولتی میتوانند دخالت بکنند

بنابراین وزیر هم چون در این فن بخصوص ماهر بود و دیگری نبود که بتواند وزیر بشود

از اینجهت وزیر هم میتواند در فنی دیگری هم داشته باشد و در هر صورت اگر این ماده را اینطور تفسیر کنیم یک اصل صحیح قانون اساسی را نقض کرده ایم دیگر بنده است به نظر آقایان

جمعی از نمایندگان - مذاکرات کافی است

وزیر فرمودند عامه - نظر باینکه وزیری که این لایحه را امضاء کرده حاضر نیست که دفاع کند

و ضمناً آقای آقا میرزا شهاب در ضمن بیانانشان اسمی هم از بنده بردند و خود این هم بنده را وادار میکند که در آن مطالب یک چند کلمه توضیح بدهم و هم نظر دولت را عرض کنم

اولاد در خدمت معرفی بنده ورد شدن این مطلب که اگر وزیر حقوق بگیرد اشغال مقام وزارت منافی با کالت نیست

عرض میکنم این قسمت از بیانانشان قدری مقرون بحقیقت نیست

اینطور تفسیر و تاویل در دوره چهارم که بنده بعرضت کابینه آقای مشیرالدوله تمین شدم هیچوقت نشد

خود بنده این مطلب را عنوان کردم و بنده را جزو مستعفی های مجلس شمرند

آنها کمتر است آقایان حاضر شوند در آنجا تدریس کنند یا بجای با حقوق کمی و البته در آنجا اعتراضی نیست ولی وقتی که آن شغل دولتی باشد از دولت حقوق بگیرد در آن صورت البته مشمول این ماده واصل ۳۲ میشود بخصوص که ما میبینیم یعنی با امتحان و تجربه فهمیده ایم که خیلی از این شغلها اختاری میشود یعنی بنده رئیس فلان اداره هستم فلان عنوان هم در جای دیگر پیدا میکنم آن سمت در جای دیگر اختاری است و بدون حقوق میشود و علاوه الان بصورت حاضر و غایب معارض دولتی که یک عده از اجزاء و مستخدمین ادارات در آنجا تدریس می کنند مراجعه بفرمایند ببینید که آن مستخدم با در ساعات اداریشان رفته است مدرسه یا در ساعات مدرسه رفته است سرکار اداره اش و در هر صورت هر کدام از اینها که باشد اسباب توفیق کار میشود و بعینده بنده اگر از ساعات اداریش برادر دزدی است و اگر از ساعات تدریش برادر دزدی که آن هم انصافاً کار خوبی نیست

زیرا وقتیکه در یک اداره مستخدم است در ساعات شغلیش اگر بدون عذر موجه حاضر نشود بنده این را جنایت و دزدی میدانم فرق ندارد که بنده از صندوق مبلدی دزدی بکنم یا از یک ساعت اداره که در مقابل آن پول گرفته ام کار بکنم

بنابراین بنده عقیده ندارم که ما بتوانیم این اصل قانون اساسی و این مواد را اینطور فقط برای احتکار کار تفسیر کنیم خوب آقای مقبر میفرمایند در قانون کفالت هست که میتوان یک نفر کفالت کار دیگری را بکند با اینکه یک شغل اداری هم داشته باشد

این مسئله مربوط باین قسمت نیست چون در قانون مصرح است که در چه مورد چه اشخاص میتوانند کفالت شغل دیگری را هم بکنند چون تصریح دارد معنی ندارد که اینک اجازه باشد و وسیله این شود که هر کس بتواند دوشغل را عهده دار بشود

فرمودند که بایستی آن دو شغل که یک نفر ارجاع میشود کلاً آن شخص مشمول قانون استخدام باشد این اصل اساساً صحیح است و باید مشمول قانون استخدام باشد والا همان مستخدم که در ساعات بیکاری در مدارس ملی میتواند درس بگوید اگر مقصود هم تعلیم و توسعه معارف است خدمت بملکت و معارف است پس خوب است در مدارس دولتی که بوجده

(حالا نمیخواهم در این مورد عرض بکنم) ولی آنوقت گفتیم که اصولاً بطور کلی مرض نمایندگان محترم میرسام که اگر وزیر حقوق نگیرد میتواند مقام وکالت خودش را حفظ کند و سابقی هم که بوده است همین نظر بنده را تأیید کرده است و میبکند

در ادوار مختلفه مجلس نمایندگان بود اند که بدون حقوق مقامات موظف را اشغال کرده اند و مقام وکالتشان هم محفوظ بوده است

بر سیبیل مثل عرض میکنم مثل آقای مساوات و آقای تکاباتی آقای امیر اعلم و چند نفر دیگر که با حفظ مقام خودشان چون حقوق نمیگرفتند مقامات دیگری هم داشته اند بنابر این اگر یک وزیر پیدا بشود که حقوق نگیرد

و مقام وزارت را اشغال بکند این هیچ منافی با مقام وکالت او نخواهد بود و این تازه یک قدمی است که بطرف آن اصلی که در تمام دنیا معمول است که وزراء باید از مجلس استعفا داشته شده و نزدیک شده ایم

این قسمت از نقطه نظر عمل و حالی نیست بلکه از نقطه نظر بند است که بعد گفته نشود مجلس یک همچو فراری گذاشته است

اما در باب اصل مطلب هم باید چند کلمه عرض کنم و آن این است که آقایان نباید تصور بفرمایند که تفسیر قانون یعنی برداشتن معنی تحت اللفظی آن است بلکه تفسیر قانون یعنی استنباط نمودن معنی آن با مقتضیات وقت و با اینجهت است که در ادوار مختلفه تفسیر ها ممکن است مختلف باشد

کازرونی - اینطور نیست وزیر فرمودند عامه - این اصل مسلم است و تجربه هم شده است (همه بین نمایندگان)

آقای دستغیب - یعنی قانون در این نیست هر روز یک رأی باید داد

وزیر فرمودند عامه - این اصل را که بنده عرض کردم مختصر عرض بنده نیست مختصر این اصل تمام بزرگان دنیا هستند و در جای خودش مرجع است و بالاخره اگر نمایندگان نمیتوانند خدمات دولتی را قبول کنند مسلم است که نظر مقنن و روح قانون مربوط باشغال فنی نیست و هیچ محل تردید هم نیست و مقصود این است که در ادارات دولتی پستهای عادی کسی هست نماینده نمیتواند مستخدم بشود که هم حقوق نمایندگان را بگیرد و هم حقوق اداری را

اما مشاغل فنی اینچنان ندارند اگر طبیبی و وکیل شد حق دارد مردم را هم در خارج معالجه نماید (همه بین نمایندگان)

دولتی هم مخالفی با محیط ادارات دولتی ندارد که بگویند این اداره نیست البته وقتی قانون اساسی در ممالک نوشته میشود مدارس دولتی نبود و وزارت علوم درستی هم نبود دولت هم مثل سایر ممالک هزاره مدرسه نداشت اولادش را در يك مدرسه ملی میگذاشت مدارس دولتی هم در حقیقت همان اداره دولتی است اداره همان است که از دولت پول میگيرد و به قید بنده برای حفظ قانون اساسی این مطلب را باید مجلس با کثرت رد کند.

رئیس - پیشنهاد شده است که این مطلب از دستور امروز خارج شود.

آقای بیات (اجازه)

مرتضی قلیخان بیات چون يك اختلاف نظری در موضوع هست به قید بنده این اختلاف چون راجع بتفسیر قانون اساسی هم هست این اختلاف در خارج رفع شود بهتر از اینست که در مجلس با يك اختلاف نظری تصویب یابد شود رای توافق نظر بنده پیشنهاد کردم از دستور امروز خارج شود و در خارج مجلس مذاکره ای شود بلکه در همانجا يك توافق شود که در مجلس اختلافی در تفسیر قانون اساسی نباشد.

رئیس - آقای آقامیرزا شهاب (اجازه)

آقا میرزا شهاب - بنده باین پیش نهاد مخالفم چون دوروز است وقت مجلس برای این پیشنهاد تصویب شده امروز هم از دستور خارج شود برای اینکه بگفته دیگر جزود دستور شود و دوروز دیگر وقت مجلس را اشغال کند خوب نیست

بعقیده بنده حالا که دوروز در این موضوع وقت مجلس تصویب شده و همه آقایان قهقهه اند و دانسته اند خوبست تکلیف این لایحه معین شود و برای جلسات آتی نگذاریم.

رئیس - آقایان اینکه پیشنهاد آقای بیات را تصویب میکنند قیام نفرمایند (اغلب نمایندگان قیام نمودند)

رئیس - تصویب شد.

غیر کمیسیون بودجه راجع بورنه مشاور الملک مطرح است.

(بعضیون ذیل قرائت شد) ماده واحده - وزارت مالیه مجاز است از اول فروردین ۱۳۰۳ ماهی یکصد تومان شهریه بورنه مرحوم میرزا محمود خان مشاور الملک از محل بودجه وزارت امور خارجه ...

محسن خان پسرنا سن ۲۰ سالگی

۵ تومان

ربابه خانم عیال مادام که شوهر اختیار نکرده ۲۵ تومان

مهدم خانم دختر مادام که شوهر اختیار

نکرده ۲۵ تومان جمع ۱۰۰ تومان بشرح فوق تأدیہ نماید. رئیس - آقای افشار (اجازه)

افشار - موافقم

رئیس - آقای شریعت زاده (اجازه)

شریعت زاده - موافقم

رئیس - آقای حائری زاده (اجازه)

حائری زاده - اصلا يك اصلی در مجلس چهارم بود و من خیال میگردد این آقایان امری کانی که استخدام میشوند این اصل از بین می رود نمایانم چه شده است که اینها هم موافقت حاصل نکرده اند قانون استخدامی گذشت برای مستخدمین و يك درجائی معین کردند برای تقاعد آنها و برای ورته آنها.

لوايح خاص شهریه باشخاص دادن این شخص متقدم شویم منتظرش در این مملکت صد هزار تا است يك فلسفه که فقط موجب باشد تشخیص معین این حقوق را به هم و دیگران را مسکوت عنه بگذاریم نداریم بنده این شخص را نمی شناسم ولی در مقدمه راپرت يك شرحی ذکر کرده که این شخص مشاور الملک که مرحوم شده در خدمت دولت خدمات عمی کرده بوده است و زحماتی کشیده است موجب بهیسر او دادن اگر این پسرش باید برود تحصیل کند باید در بودجه مزارف چیزی برایش منظور کنند مثل اینکه میگویند شاگرد را خرج میدهند در مدرسه درس بخواند اینهم درس بخواند و اگر يك حقوق و مواجبی میخواهند بدهند برای شخص که این حس استقلال را در مردم میکند این حقوق دادن يك ملتی تولید میکند انکالی. يك اشخاص نمی شوند که اعتماد بنفس داشته باشند يك افرادی میشوند که تکیه گاهشان شخص خودشان نیست که در سایه عملشان کار پیدا میکنند.

تمام در فکر این میشوند که کی میشود حقوق این ماه را بگیرند دنبال هیچ کسب و کاری نمیروند.

بدیهی است این پسری که ماهی پنجاه تومان برایش معین میکنند چهار روز دیگر خرجش زیادتر میشود اگر چه نوشته تاسن بیست سالگی ولی معلوم نیست چه روزی میرسد پس بیست سال این حس استقلال که باید در افراد باشد کشته میشود بواسطه این حقوقها و تمام منتظرند که دولت بآنها اعاشه بدهد.

بنده می بینم اهالی طهران و اطراف طهران مردمان متوسطان خیلی بی بضاعت و پریشانند که اگر روز کار کنند شب نان ندارند ولی در قراه و دهات و قصبات دور دست مملکت در صورتی که ظلم خیلی

بیشتر از این است متحمل میشوند اشخاص متوسط بیشتر پیدا میشوند چرا برای اینکه اینجا مردم را بزندگانی انکالی عادت داده اند و امیدشان این است که اگر خراب شدند دولت بهشان کمک میکند ولی بالات از دولت ما بویست ما این لوايح را ندیده ایم برای يك نفر کرمانی بیاید که فلانکس کرمانی آدم فاضل بود و مرد و پورته او باید يك رعایتی بشود بدینم نگار که يك آدم فاضلی بود در خراسان و برای دولت خوبی زحمت کشیده بود بیایم برای او حقوق معین کنیم.

ولایات چون ما بویست تکیه بسی و عمل خودشان میکنند اگر به بدبختی و فلاکت میگردد آنند ولی اکثریت آنها اینطور مثل طهرانی دست بدهن نیستند طهرانی بزاهل دارد ولی شب گرسنه می خوابد طهرانی زندگانش زندگانی انکالی است زندگانی استقلالی را ازش گرفته اند.

من چون لایحه والا حضرت آمده بود برای طلب والا حضرت نوشتم موافقم برای اینکه آن اشخاصی که از دولت طلب دارند ملك بدهند که بروند آباد کنند و ما زندگانی استقلالی را در این مملکت رايح کنیم.

باین شخص ماهی صد تومان بدهند میشود سالی هزار و دویست تومان این هزار و دویست تومان عایدات يك ملک ده دوازده هزار تومانی است يك ملک از این املاک خالصه که دست دولت است و هیچ استفاده ازش نم کنند بدهند بورنه اسن شخص بود زندگانی بکنند زراعت بکنند کسب بکنند زندگانی استقلالی پیدا بکنند که هم او راحت بشود و هم مملکت راحت بشود و من با این نحو لوايح اصولا مخالفم.

مخبر - اساساً نظر کمیسیون همانطورى که آقای حائری زاده اظهار کردند موافقت دارد باینکه قانون استخدام البته باید بموقع اجراء گذاشته شود و برای اشخاصی که در ادارات دولتی خدمت کرده اند مطابق آن قانون حقوقی معین شود ولی تصدیق می فرمائید که قانون استخدام کشوری هنوز دو سال بیشتر نیست بموقع عمل گذاشته شده است البته يك مدتی که این قانون بموقع اجراء گذاشته شود طبیعتاً بجریان می افتد و اشخاصی که در ادارات خدمت می کنند مطابق همان قانون نسبت بآنها معمول و بدونه که سابق خدمت کرده اند و در آن موافقی که آنها خدمت میکردند این قانون نبود حالا این قانون شامل حال آن اشخاص نمیشود.

بعضی ها که دولت از خدمات آنها نهایت رعایت را دارد و ورته آنها بحال

بیرشانی و استیصال هستند بطور استثناء يك چیزی درباره آنها پیشنهاد می کنید که اشخاصی که بمملکت خدمت کرده اند ورته آنها از حال استیصال بیرون بیایند و راحت شوند.

این قسمت هم جزو همان ردیفی است که عرض کردم این شخص خدمت کرده و ورته او در حال استیصال هستند و ما بطور که آقای حائری زاده فرموده اند برای یسر او تاسن بیست سال نوشته شده که حقوق داده شود و برای این بنده که این سرمایه بشود برای زندگانی او برای این بوده که تاسن بیست سال که نمی تواند کار بکند و باید تحصیل بکند تا آن سن این حقوق باو داده شود و بعد از آنکه بسن بیست رسید و خودش توانست زندگانی خودش را اداره کند آنوقت دولت باو چیزی نخواهد داد همین طور نسبت بعیال و دختر او که آنها هم باز دارای شرطی است یعنی وقتی شوهر کنند از این حقوق محروم خواهند بود فقط این برای اینست که چون پدرشان خدمتانی بدولت کرده از زمانیکه بتوانند يك ممر معاشی پیدا کنند خرجی بآنها داده شود و البته بعد از آنکه یسر یادختر توانست ممر معاشی پیدا بکنند این حقوق قطع خواهد شد.

ماده اول - مجلس شورای ملی بدولت اجازه میدهد عمارت و باغات و قنوت و سلطنت آباد و اقدسیه و منضعات آنرا بملکیت شخصی والا حضرت ولیعهد و اگذار و انتقال دهد.

رئیس - آقای شوشتری (اجازه)

آقا میرزا رضا خان حکمت بنده در ورته اول اجازه خواستم

رئیس - بلی بفرمائید

حکمت - مخالفت بنده نسبت بعطرز راپرت کمیسیون بودجه است والا در اصل موضوع بنده مخالفتی ندارم علت هم واضح است زیرا مطالبات والا حضرت صورت قانونی دارد و مستنی برآی و تصویب مجلس چهارم است اما در همین حال باید رعایت قوانین موضوعه را هم کرد کمیسیون بودجه که بنده هم یکی از اعضاء آن هستم رعایت این قانون را نکرده مطابق ماده ۲۴ قانون محاسبات عمومی کلیه معاملات دولتی از خرید و فروش و اجاره و استجاره و مقاطعه باید بزیایه یا مناقصه صورت بگیرد والا حضرت يك مطالباتی دارنند البته باید بایشان هم پرداخته شود.

اما لازم نیست که ما اینجا کل از قضا کنیم و بیك طوری لایحه را تنظیم کنیم که جای هزاران اشکال قانونی باقی بگذاریم.

چون میگویند مالیه امروز بولی ندارد که با آن بدهد بهتر این است که مجلس رای بدهد مطابق قانون این معالیه تکیه در راپرت کمیسیون بودجه ذکر شده است.

اقدسیه و سلطنت آباد و باغات آن به مزایه بدهد بگزارد شود و وجهی که از این مزایه بدست می آید بوالا حضرت بپردازند اگر کسی بیاندازد که بیش از این مبلغی

خان وحیده - آقای ارباب کبیسرو - آقا سید عبدالعلی میرزائی - یاسائی - صدرائی محمد ولی خان احمدی - آقامیرزا محمد خان مصدق - حاج شیخ عبدالرحمن - دکتر امیرخان اهلیم - حاج میرزا علی رضا ایزدی - تقی زاده - حاج سید عبدالعلی دیبا - آقا سید حسن خان زعیب - آقا میرزا علی رضا ضیاء - آقا میرزا فتح الله خان اکبر - شیخ الاسلام ملایری - آقا سید ابراهیم ضیاء - حاج حسن آقا ملک - ابوالحسن بیرنیا - آقا میرزا علی خان خطیبی - نجف - هاشم - عباس میرزا فیروز سردار نصرت - آقا میرزا محمد تقی ذوالقدر.

کبود - آقا شیخ فرج الله - آقا سید ملاءالدین بهبهانی - المونی

رئیس - غیر کمیسیون بودجه راجع بمطالبات والا حضرت ولایت مهد مطرح است - مذاکرات راجع بیکایاست

افشار - قرائت شود (بشرح ذیل قرائت شد) ماده اول - مجلس شورای ملی بدولت اجازه میدهد عمارت و باغات و قنوت و سلطنت آباد و اقدسیه و منضعات آنرا بملکیت شخصی والا حضرت ولیعهد و اگذار و انتقال دهد.

رئیس - آقای شوشتری (اجازه)

آقا میرزا رضا خان حکمت بنده در ورته اول اجازه خواستم

رئیس - بلی بفرمائید

حکمت - مخالفت بنده نسبت بعطرز راپرت کمیسیون بودجه است والا در اصل موضوع بنده مخالفتی ندارم علت هم واضح است زیرا مطالبات والا حضرت صورت قانونی دارد و مستنی برآی و تصویب مجلس چهارم است اما در همین حال باید رعایت قوانین موضوعه را هم کرد کمیسیون بودجه که بنده هم یکی از اعضاء آن هستم رعایت این قانون را نکرده مطابق ماده ۲۴ قانون محاسبات عمومی کلیه معاملات دولتی از خرید و فروش و اجاره و استجاره و مقاطعه باید بزیایه یا مناقصه صورت بگیرد والا حضرت يك مطالباتی دارنند البته باید بایشان هم پرداخته شود.

اما لازم نیست که ما اینجا کل از قضا کنیم و بیك طوری لایحه را تنظیم کنیم که جای هزاران اشکال قانونی باقی بگذاریم.

چون میگویند مالیه امروز بولی ندارد که با آن بدهد بهتر این است که مجلس رای بدهد مطابق قانون این معالیه تکیه در راپرت کمیسیون بودجه ذکر شده است.

اقدسیه و سلطنت آباد و باغات آن به مزایه بدهد بگزارد شود و وجهی که از این مزایه بدست می آید بوالا حضرت بپردازند اگر کسی بیاندازد که بیش از این مبلغی

که در نظر گرفته شده است بخرد آنوقت بخود والا حضرت بدهند

یک نفر از نمایندگان - ضرر دولت است - حکمت - ضرر دولت باشد بنده موافقم که مزایه بعمل بیاید ولی ضرر دولت هم باشد

اینجا رعایت دولت منظور نیست اگر ضرر دولت هم باشد باشد اگر این قیمت نمی آزد يك محل دیگر راهم دولت اضافه کند والا این طرز خوب نیست لایه آن واضح قانون يك نظری داشته که بمنویسند اموال دولتی بزیایه باید صورت بگیرد بیامناقصه.

اگر این اصل را ما از بین ببریم بعقیده من ممکن است بعدها يك ضررانی تولید بشود

و بخشهای بیوردی بشود (مطالبات بیورد صورت بخشش است) اگر قصد این باشد که این محلها را بآنها بدهند چونکه بنده مطمئنم که امروز در مملکت کسی نیست که هفتاد هزار تومان بدهد و این باغات را بخرد و این باغات خرابهای زیادی دارد

چنانکه بنده چند روز قبل که اتفاقاً از آنجا عبور می کردم ملاحظه کردم لهذا بنده همین طور متقدمم که از طرف مجلس وزارت مالیه اجازه داده شود که این محل هزار بزیایه بگذارند

بیشکار والا حضرت هم تقاضا نامه بدهند هر مبلغ که شد یا پولش را بوالا حضرت بدهند یا اگر مشتری بیاندازد محلهاش را بدهند

مخبر - این که آقای حکمت اظهار کردند که کمیسیون بر خلاف ماده ۲۴ قانون محاسبات عمل کرده آن میگویند در اینجا اشتباه فرموده اند بجهت این که ماده ۲۴ قانون محاسبات که نوشته شده برای عملیاتی است در واقع می کند در خرید و فروش و عملیاتی که مراجه مجلس میشود

ولی وقتی که يك عملی بمجلس مراجعه شد البته رای مجلس در آنجا قاطع است

آن ماده که در این جا نوشته برای این است که يك خرید یا فروش که دولت میخواهد بکند و بمجلس مراجعه میکند بنده بزیایه یا مناقصه این کار را بکنند و بگزارند بزیایه یا مناقصه بدهد که از روی صرفه صرفه کار انجام بگیرد

باز زیاد ما کثیر بفروش و اشخاصی که زیادتر میخرند آن ورته تقاضا نامه شان را بدولت بدهند و دولت این صرفه جوئی را ملاحظه بکند ولی چیزی که مراجعه بمجلس میشود ولایحه اش را دولت بمجلس تقدیم میکند

کمان میگویم که محتاج بزیایه و مناقصه نباشد چنانکه سابقه هم در مجلس دارد که سه نفر مالاک را که باشخاص دادماند دولت پیشنهادی تقدیم مجلس کرده و مجلس آن محلها را به آن اشخاص واگذار نموده است

بعقیده بنده این اشکال آقای حکمت در اینجا وارد نیست و چون بمجلس پیشنهاد شده رای مجلس قاطع است در صورتی است که صلاح بدانند این کار را بکنند صلاح ندانند بکنند اختیار در این موضوع بمجلس و اکثریت مجلس است

پس در این صورت این اشکال گمان میگویم بهیچوجه وارد نباشد و راپرتی هم که تهیه شده است این نظر درش ملحوظ شده است حالا صلاح میدانید عمل کنید صلاح نمی دانید رای ندهید

رئیس - آقای شوشتری (اجازه)

شوشتری - آقایان تصدیق میکنند که دانستن این اطلاعات ستم بدانستن علم است بطوری که میشنوم و در لایحه دولت نوشته شده است

هزارتا باغات سلطنت آباد و اقدسیه برشته قنوت دارد الان که آب این قنوت کم است هفت سنک و نیم آب دارد اهل اطلاع می دانند قنوت اطراف تهران هر سنگی کمتر از بیست هزار تومان قیمت ندارد

این جا هفت سنک و نیم آب است و سنگی بیست هزار تومان قیمت دارد و بطوریکه موقوفین قیمت کرده اند سیصد و چهل هشت هزار تومان این جا قیمت دارد بنده مخالف نیستم که طلب قانونی والا حضرت داده شود

امادراین حال عقیده دارم که بایستی بقدر طریقتان بایشان پرداخت نه اینکه سیصد و چهل و هشت هزار تومان را در عرض شصت و هشت هزار تومان بدهند

بیا بطوری که بعضی از آقایان میفرمایند چه ضرر را رد این جا را بزیایه بگذارند اگر بیش از این مبلغ خریدند که بهتر والا واگذار بایشان بکنند

البته اگر بیشتر بخرند صرفه مملکت و ملت در آن است

وزیر مالیه بنده تصور می کنم این فرمایش ها این جا مورد ندارد و اینکه می فرمایند بواسطه اشتباهی است که در اینجا دست داده که خیال میکنند دولت میخواهد با معامله بکند والا حضرت اقدس ولیعهد این مملکت هستند يك منزل و سنگی لازم دارند و وظیفه این دولت و ملت است که منزل بایشان بدهند

باغ و عمارت سلطنت آباد از آن لاک دولتی است که بیکار انتادود

امروز برای دولت جز مخرج فایده دیگری ندارد - خرابی زیاد بان وارد آمده است اگر آقایان میفرمایند سیصد و چند هزار تومان قیمت دارند بنده عرض میگویم مطابق راپرتی که میباز داده است صد هزار تومان خرج دارد برای اینکه این يك باغ و عمارت صورتی پیدا کند

بعلاوه بنده اینجا مسگر از همه آقایان شنیده ام که بوزارت مالیه مسگر اعتراض میکنند که چرا این املاک دولتی را که جز خرج برای دولت فایده ندارد بفروش میفرمایند

حالا عرض میگویم که والا حضرت يك منزلی لازم دارد دولت هم يك باغ سلطنت آبادی دارد که عایدی ندارد و خرج دارد حالا اگر دولت باین خیال افتاده باشد و تصدیق کرده باشد که اینجا بوالا حضرت واگذار کند چه عیبی دارد منتها اینکه این جا در ضمن دولت يك استفاده هم کرده است

برای اینکه خود والا حضرت هم خواسته اند يك کم مساعدتی بکنند و گفته اند حالا که دولت این عمارات بمن میدهد من هم از طلب خودم میگویم متجاوز از هشتاد هزار تومان طلب دارم يك مبلغ جزیش برای این که به صرف همین جا برسدند از طرف دولت داده شود و بایشان را صرف نظر می کنم

آقایان در نظر بگیرند که ما میخواهیم این جا معامله بکنیم باین ملک را بفروشیم و بلاوه مسئله ملک و املاک و باغ و خانه و فروش و تقویم و اینها را اینکه بطور تقدیم می شود و بچه طور معامله می شود گمان می کنم هر هیچ يك از آقایان پوشیده نباشد که واقع می شود راجع بقسمت تقویم چه حالی دارد

اگر این ملاحظه را هم در نظر بگیرند بازم تصدیق میفرمایند که اگر بنام فروش هم بود باز دولت ضرر میبرد

بعضی از نمایندگان - مذاکرات کافی است

بعضی دیگر از نمایندگان - کافی نیست

رئیس - رای میگیریم - آقایان باینکه مذاکرات را کافی میدانند قیام فرمائید (اغلب قیام نمودند)

رئیس - اکثریت است - رای گرفته می شود برای شور و مرداد آقایانیکه شور مواد را تصویب میکنند قیام فرمائید (اغلب برخاستند)

رئیس - تصویب شد - ماده اول (بشرح ذیل قرائت شد) ماده اول - مجلس شورای ملی بدولت اجازه میدهد عمارت و باغات و قنوت و سلطنت آباد و اقدسیه و منضعات آنرا بملکیت شخصی والا حضرت ولیعهد و اگذار و انتقال دهد

رئیس-آقای آقا میرزا شهاب

ملک دولتی را بفروشد با انتقال دهنده بکسی بطریق مزایده بایند باشد بملاوه بنده عرض میکنم ضرر هم دولت نمی کند و اشخاصی هم هستند که حاضر هستند تمام طلب والا حضرت را نقد بدهند و این را بمزایده با ضمانت بانک بر میدارند و قیمتش را هم بدولت میدهند پس اگر از این نقطه نظر هم باشد که دولت ضرر می کند ضرر نمیکند.

اما از آنطرف فرمودند که مجلس بوالا حضرت يك اعانتی بکنند و سلطنت آباد را با ایشان واگذار کند که منزل کنند گمان نمی کنم که ایشان اصلا برای قبول چنین چیزی حاضر باشند والا حضرت در هر يك از عمارات دولتی هر وقت بخواهند میروند منزل میکنند مثلا در سلطنت آباد منزل میکنند و گمان نمی کنم از طرف دولت بامجلس برای ایشان معظوری باشد عمارات دولتی است ایشان هم ولیعهد مملکت هستند میروند در آنجا منزل می کنند.

خوب این خیلی تماشایی است که می فرمایند باز دید کرده اند صد هزار تومان خرج تعمیر آنست عمارتی که صد هزار تومان خرج تعمیر داشته باشد یعنی برای تعمیر يك خرابی هائی که در آن عمارت پیدا شده صد هزار تومان باید خرج کرد تا آن خرابیها اصلاح شود آنوقت همچو عمارتی چند قیمت دارد؟

در صورتیکه همچو باقائاتی که تعیین زده اند اگر الان درختهای آنجا را ببرند يك مقدار گزافی قیمت دارد و نیز آنهایی دارد که صورت آن نزد بنده است بملاوه املاکی که اجازه داده شده و میشود آن گذارده شود دولت ضرر میکند و شصت و هشت هزار تومان قیمت ندارد! میفرمایند هابیدی ندارد ولی خرج دارد البته با این ترتیبی که فعلا خالصجات ما اداره میشود همیشه بمنظور است و نه تنها منحصربهین است بلکه همه خالصجات که داریم هابیدی ندارد ولى خرج دارد آن قسمت از خالصجات که ملک نیست عمارت نیست وقتی نگاه می کنیم می بینیم شصت تومان مستقیم خرج دارد و هفتصد تومان عایدی و باز این زیادی هم بطور غیر مستقیم خرج همان خالصه میشود.

این يك صورتی است که از عبادات سلطنت آباد واقده سیه بکنند از زمانه گان محترم که اطلاع داشته اند به بنده داده اند که خلاصه جمع مبلغ گویا شصت هزار تومان و هفتصد هزار تومان گفته باشم اجاره آب و اراضی که فعلا به بلديه وغيره اجازه داده میشود بیست و يك هزار و سیصد و سی تومان اجازه آنها است حالا البته خواهند گفت اشتباه کرده اند و این

خلاف واقع است و این را تکذیب میکنند از روی ماخذ آب معین کرده اند که چه مقدار آب خصوصا در سالهایی مثل امسال و سالهای گذشته که چقدر اجازه دارد و طایقی بیست تومان چهل تومان یا شبانه روزی چهل تومان معین کرده اند و با فاضل اجازه اراضی که اینجا نوشته اند.

اگر می گویند کمتر از این دارد بنده میگویم يك ملكی که مطابق معین ملك باشد از حیث آب و زمین در اطراف طهران می آید مقایسه میکنم اگر دیدیم بقدر اینها عمل ندارد آنوقت وزارت مالیه مسئول میشود که چرا اینجا را نتوانسته است اداره کند که این قدر ضرر داشته باشد يك ملكی مثل سلطنت آباد را از خارج می آیم می نسجم مثلا با بافت آباد حضرت والا شاهزاده عبدالعزیز میرزا به بیستم هابیدی آن چیست؟

میستقیم آتش را با آب سلطنت آباد آنوقت به بیستم آید بقدر آن حاصل دارد یا نه؟ اگر دارد پس اینکه میگویند ضرر دارد و هابیدی ندارد صحیح نیست و اگر ندارد ضرر دارد میگویند نمیتواند آنجا را اداره کند که بدولت ضرر وارد میشود و همان عقیده بنده میشود که باید اینجا را با شخصی داد در صورتی که يك عده هستند طلب کار هستند و باستی دولت برای مطالبات اینها فکری نماید لافاقل آنهایی که یکسال و نیمه در مجلس متحصن هستند این اقتضاح را از مجلس بیرون ببرند و خارج شوند خوب است برای این مسئله بکمر تبه يك ترتیبی بدهند که هم تکلیف سایر طلب کارها معلوم شود و هم والا بنده مخالف با اینکه طلب والا حضرت داده شود و مخالف با اینکه این املاک بقیمت عاده بوالا حضرت واگذار شود نیستم و گمان نمیکنم خود ایشان هم این نظریه که اینجا اظهار شده که مجلس بدون هیچ هوس با ایشان واگذار کند بپذیرند بملاوه بنده مخالفم چون این سابقه میشود که بعد از این باصلاح آقای مدرس ذات البده پیدا خواهد کرد آنوقت هر عمارت دولتی را مجلس تصویب بکنند که بوالا حضرت یا بقدر والا حضرت یا بهر کس که توانست يك اکثریتی در مجلس ایجاد کنند واگذار شود.

بنده از این جهت مخالفم و باین ماده رای نخواهم داد و هم چنین بماده دوم که مجلس تکلیف معین میکند که وزارت مالیه شصت و هشت هزار تومان از طلب والا حضرت را ضبط کند این مطابق کدام يك از اصول قانونی ماست که مجلس رای بدهد طلب دیگری را وزارت مالیه ضبط کند مگر مجلس قیم والا حضرت است که رای بدهد طلب والا حضرت را بیست هزار

تومان بدهند شصت و هشت هزار تومان شصت و هشت هزار تومان معین میکنند در اصل موضوع موافقت کنم.

برای دیگران

بنده عرض می کنم این سابقه نیست و بموجب قانون اساسی وقتی میخواهند ملك دولت را بدیگری منتقل بکنند باید از مجلس شورای ملی اجازه بگیرند مجلس شورای ملی هم مجاز است که اجازه بدهد باندند.

البته اگر مصلحت و مقتضی دانست و دید صرفه دولت در او است اجازه بدهند و اگر مقتضی ندانست اجازه ندهند هیچ سابقه هم نباشد امروز رای میدهند این را بدهند فردا رای نمیدهند با امروز رای می دهند که این را ندهند فردا رای میدهند که بدهند پس هر رأیی که شما اینجا میدید يك سابقه است منتهی سابقه ایست که الزام نمیکند شمارا که حتما رای بدهید بالاخره این صحبت هائی هم که نسبت به عبادات و قیمت آنها می شود بنده عرض میکنم آنها يك چیز هائی نیست که بنده بخواهم داخل مذاکره آنها بشوم البته وقتی که آنجا را رسماً تقویم میکنند پیش از اینها تقویم میشود ولی مشتری پیدا نمیشود که سلطنت آباد را بیشتر از اینها بخرد.

اما مقایسه با بافت آباد مقایسه مع الفارق است بافت آباد ملك است و حاصل بده است و زراعت دارد ولی سلطنت آباد باغ و عمارت است و حاصل نمیدهد و اگر درختهایش را هم بردارند آنوقت زمین لم بزغ میشود بالاخره مطلب اینست که ما طلب والا حضرت را نمی برداریم والا حضرت خودشان صرف نظر کرده اند رای هم نمیدهند دیگر وزارت مالیه این را نخواهد پرداخت عجلالتا موضوع بحث این است که می خواهیم سلطنت آباد را بملکیت والا حضرت واگذار کنیم مجلس هم بختار است هر طور میخواهد رای میدهد.

جمعی از نمایندگان - مذاکرات کافی است.

رئیس - پیشنهاد آقای اروپا قرائت می شود.

(شرح آتی خوانده شد)

بنده این اصلاح را پیشنهاد میکنم که قبل از کلمه ولیعهد اسم برده شود محمد حسن میرزا ولیعهد

مغیر - بنده از طرف کمیسیون قبول می کنم.

رئیس - پیشنهاد آقای آقا سید یعقوب (بناظر خوانده شد)

بنده پیشنهاد میکنم که در ماده اول قید شود مادام العمر.

آقا سید یعقوب - این پیشنهاد را بنده کردم برای خاطر اینکه آقایان اجازه بفرمایند که بنده مسائل را در حضور ۷ وزیر مالیه عرض کنم که بنده هم داخل اکثریت هستم و در تمام دوره نسبت بدولت اعتماد داشته ام و در تمام دوره هم نسبت بدولت اعتماد داشته ام و در تمام دوره هم نسبت بدولت اعتماد داشته ام.

داشته ام و در تمام دوره هم نسبت بدولت اعتماد داشته ام و در تمام دوره هم نسبت بدولت اعتماد داشته ام و در تمام دوره هم نسبت بدولت اعتماد داشته ام.

البنه اگر مصلحت و مقتضی دانست و دید صرفه دولت در او است اجازه بدهند و اگر مقتضی ندانست اجازه ندهند هیچ سابقه هم نباشد امروز رای میدهند این را بدهند فردا رای نمیدهند با امروز رای می دهند که این را ندهند فردا رای میدهند که بدهند پس هر رأیی که شما اینجا میدید يك سابقه است منتهی سابقه ایست که الزام نمیکند شمارا که حتما رای بدهید بالاخره این صحبت هائی هم که نسبت به عبادات و قیمت آنها می شود بنده عرض میکنم آنها يك چیز هائی نیست که بنده بخواهم داخل مذاکره آنها بشوم البته وقتی که آنجا را رسماً تقویم میکنند پیش از اینها تقویم میشود ولی مشتری پیدا نمیشود که سلطنت آباد را بیشتر از اینها بخرد.

اما مقایسه با بافت آباد مقایسه مع الفارق است بافت آباد ملك است و حاصل بده است و زراعت دارد ولی سلطنت آباد باغ و عمارت است و حاصل نمیدهد و اگر درختهایش را هم بردارند آنوقت زمین لم بزغ میشود بالاخره مطلب اینست که ما طلب والا حضرت را نمی برداریم والا حضرت خودشان صرف نظر کرده اند رای هم نمیدهند دیگر وزارت مالیه این را نخواهد پرداخت عجلالتا موضوع بحث این است که می خواهیم سلطنت آباد را بملکیت والا حضرت واگذار کنیم مجلس هم بختار است هر طور میخواهد رای میدهد.

جمعی از نمایندگان - مذاکرات کافی است.

رئیس - پیشنهاد آقای اروپا قرائت می شود.

(شرح آتی خوانده شد)

بنده این اصلاح را پیشنهاد میکنم که قبل از کلمه ولیعهد اسم برده شود محمد حسن میرزا ولیعهد

مغیر - بنده از طرف کمیسیون قبول می کنم.

رئیس - پیشنهاد آقای آقا سید یعقوب (بناظر خوانده شد)

بنده پیشنهاد میکنم که در ماده اول قید شود مادام العمر.

آقا سید یعقوب - این پیشنهاد را بنده کردم برای خاطر اینکه آقایان اجازه بفرمایند که بنده مسائل را در حضور ۷ وزیر مالیه عرض کنم که بنده هم داخل اکثریت هستم و در تمام دوره نسبت بدولت اعتماد داشته ام و در تمام دوره هم نسبت بدولت اعتماد داشته ام و در تمام دوره هم نسبت بدولت اعتماد داشته ام.

میر فرمایند است شاید ایشان ما را قانع کردند باشا بدها ایشان را قانع میکردیم و این را هم عرض کنم که دو کورور نیست الان هم عرض کردم که اگر تقویم کنند بیش از شصت هزار تومان است اما دو کورور قیمت ندارد نیم کورور هم ندارد که آقا میفرمایند بيك قیام و تقوید دو کورور مال دولت را بیخشیم.

اما اینکه فرمودند مادام الحیوة یکی از آقایان که گویا آقای آقا میرزا شهاب بودند بيك فرمایشی فرمودند که صحیح بود ایشان فرمودند که اگر والا حضرت بخواهند منزل بیلاقی بایشان داده شود هیچ مانعی ندارد هر يك از قصور ملطنتی که مغلا است بایشان بدهند ولی منظور این نبود بلکه منظور این بود که ملك شخصی ایشان باشد که ایشان در آنجا بخارجی بکنند و آنجا را آباد کنند که تحویل بر دولت نباشد اگر فقط مادام الحیوة باشد ایشان چه داعی دارند این کار را بکنند ایشان میتوانند هر وقت بخواهند در این عمارات زندگی کنند.

رئیس - رای میگیریم قابل توجه بودن پیشنهاد آقای آقا سید یعقوب آقایانی که موافقت قیام نمایند.

(عده برخاستند)

رئیس - قابل توجه نشد - پیشنهاد آقای آقا سید ابراهیم ضیاء (شرح ذیل خوانده شد)

حقیر پیشنهاد می نمایم که خبر کمیسیون بودجه راجع به بر گذاری سلطنت آباد بوالا حضرت ولایت عهد از دستور امروز خارج شود.

آقا سید ابراهیم ضیاء - اینجا بعضی از آقایان اظهار میفرمایند که مطالبات والا حضرت ولایت عهد اساس قانونی دارد در صورتی که بنده درست اطلاع ندارم که این قانون کی وضع شده وجه وقت تصویب مجلس رسیده است که دارای اساس قانونی است بملاوه همانطور که آقای حکمت هم تذکر داده این لایحه که لایحه مطرح است مشمول ماده ۲۴ قانون محاسبات عمومی است و ما الان داریم برخلاف این ماده رای میدهم اصل ماده را قرائت می کنم.

(ماده ۲۴ تمام معاملات دولتی از خرید و فروش و اجاره و استعجاره و مقاطعه و غیره باید با اطلاع عموم و بر ترتیب مزایده و مسابقه صورت پذیرد بویاستثنایاتی که قانون میکند)

و این قانون هر مستثنایاتی دارد همانها است که قانون استثنائی کند

عجلالتا هم چون غالب نمایندگان معترم ممکن است اطلاع نداشته باشند و باید یک قدری بیشتر از این اطلاع داشته باشند بنده هم برای اینکه در جلسه گذشته حاضر نبودم تقاضا کردم که مذاکرات کافی نباشد و قریبتر صحبت شود که هر کس

مطالبات هموقه مردم موقوف بماند

افشار - وقتی که يك موسسه با تجارتخانه در پرداخت مطالبات مردم تسامح ورزید بدیهی است که طلبکارها همیشه در صد وصول طلب خود بر می آید از این لایحه بنده همچو استنباط می کنم که صندوق دولت بکلی خالی و هیچ چیزی در آن نیست لیکن کسی که می تواند زودتر طلب خودش را وصول کنند زودتر وصول می کند و آنهایی که نمی توانند وصول بکنند عقب می افتند و محروم میمانند چندی قبل از طرف دولت لایحه دائری برداشت دیون

بنده پیشنهاد می کنم لایحه شماره ۱۵۶۹ دولت نهفلا مطرح است تا گذشتن لایحه پیشنهادی وزارت مالیه دایر بر پرداخت مطالبات هموقه مردم موقوف بماند

افشار - وقتی که يك موسسه با تجارتخانه در پرداخت مطالبات مردم تسامح ورزید بدیهی است که طلبکارها همیشه در صد وصول طلب خود بر می آید از این لایحه بنده همچو استنباط می کنم که صندوق دولت بکلی خالی و هیچ چیزی در آن نیست لیکن کسی که می تواند زودتر طلب خودش را وصول کنند زودتر وصول می کند و آنهایی که نمی توانند وصول بکنند عقب می افتند و محروم میمانند چندی قبل از طرف دولت لایحه دائری برداشت دیون

بنده پیشنهاد می کنم لایحه شماره ۱۵۶۹ دولت نهفلا مطرح است تا گذشتن لایحه پیشنهادی وزارت مالیه دایر بر پرداخت مطالبات هموقه مردم موقوف بماند

همومی دولت که، البر هشت کرور تومان است تقدیم مقام ریاست شد

والان هم در کمیسیونها مطرح است والا حضرت هم يك طلبی از دولت دارند و البته باید بطالب خودشان برسند دولت ایران باید طلب ایشان را بدهد

علت این که يك عده بیچاره باید در این جا متعصب شده و يك عده دیگری که در اثر طلب داشتن از دولت ورشکست شده اند باید مطالبات آنها پرداخته شود و طلب والا حضرت ولایت عهد که فعلا هیچ وجه محتاج بیان طلب خودشان نیستند و احتیاج بیان وجه ندارند زودتر پرداخته نشود

در ضمن مذاکرات آقای وزیر مالیه فرمودند این طلب دوسه ساله است و مطالبات دیگران بیست ساله است

بهمین دلیل باید طلب دیگران بدهد ما داده شود و طلب والا حضرت فعلا داده خود بدهد

بنده با این لایحه مخالفم تا اینکه آن لایحه بجهت بیاید و ایشان هم بطلب خودشان خواهند رسید

فرزیر مالیه - بنده تأسف میخورم که گاهی از اوقات هریض بنده رسوه تغییر میکنند و مطلب مشتبه میشود بنده عرض نکردم

طلب والا حضرت دوسه ساله است سایرین بیست ساله است

بنده عرض کردم این طلبهایی که مردم دارند چون متعلق بسنوات قبل است وزارت مالیه برای خودش حق ندارد بدهد و باید از مجلس شورای ملی اجازه و اعتبار بگیرد

میخواهد سه ساله باشد میتواند بیست ساله تفاوت نمی کند و عرض کردم مالیک لایحه تقدیم کردیم برای پرداخت طلب مردم بشو معینی و هر وقت مجلس رأی داد ما هم اطاعت میکنیم

صندوق دولت هم بجهت خالی نیست پر است

اما مطابق يك ترتیبی میتوانیم به پردازیم و اگر الان دو کرور هم در صندوق دولت پول داشته باشیم هر وقت یکدیگر از طلب سه سال پیش از این هیچ کس را نمیتوانیم پردازیم

مگر این که مجلس شورای ملی تصویب کند

ولی در باب طلب میفرمایند والا حضرت هم بیول خودشان برسند عرض کردم والا حضرت سلطنت آباد را نمی گیرند بفروشند پول بکنند برای خودشان و مکرر عرض کردم که والا حضرت خانه و عمارت میخواهند

دولت و مجلس هم موافقت می کند که

این عمارت را بایشان بدهند حکایت طلب و پول نیست

رئیس - رأی می گیریم بقابل توجه بودن پیشنهاد آقای امین آقایی که موافقت قیام فرمایند

(عده قیام نمودند)

رئیس - قابل توجه نشد پیشنهاد آقای زاهدی (شرح ذیل خوانده شد)

اینجانب پیشنهاد می کنم حق آبه دوشان تیه که از فتوات سلطنت آباد داده میشود کمسانی السابق داده شود و استثناء از این معامله باشد

تا نافر سلطنتی دوشان تیه خشک و خراب نشود

زاهدی - يك قسمت از این فتوات برای شرب دوشان تیه است دوشان تیه یکی از قصور سلطنتی است و زمستان نشین پادشاه ایران است و گمان میکنم اگر این فتوات را بفروشند آنجا هم خشک میشود و يك قصور دولتی از بین میرود

هخیر - این پیشنهاد را قبول می کنم

رئیس - پیشنهاد آقای شریعت زاده (شرح ذیل خوانده شد)

اصلاح ماده اول - مجلس شورای ملی بدو است اجازه می دهد که باغ و مزارع سلطنت آباد و اقدسیه و تمام متعلقات آن را در دو قسمی که دولت پرداخت مطالبات مصادقه اشخاص شروع میکنند بوالا حضرت محمد حسن میرزا ولیعهد بمنکیت واگذار و منتقل نماید

شریه زاده بنده شخصاً همان دلالی که طرفدار مطالبات است اشخاص از دولت هشتم بهمان دلیل طرفدار نأدیسه مطالبات والا حضرت از دولت هشتم ولی در همان حال متقدم که در بعضی از مسائل باید با قواعد و اصولی در مجلس رعایت شود و البته تصدیق میفرمایند که هیچ دلیلی بنظر نمی رسد که يك فردی بیک عده ای مدیون باشد

ولی بدون وجود جهاتی که قانوناً استثناء بکنند بطور اختصاصی دیون بعضی را پردازد و مطالبات عده ای را نپردازد و برای اینکه مطالبات اشخاص از دولت پرداخته شود دولت يك لایحه تنظیم کرده و البته همان طور هم که آقای وزیر مالیه فرمودند والا حضرت باید يك خانه بیلاقی داشته باشند و بنده هم موافقم

اما هیچ دلیلی بنظر نمی رسد که معتقد بفرود و لزوم آن الان باشیم زیرا این اقدام برخلاف يك اصولی است که هر مجلسی باید رعایت کند

خوب است هریض بنده را آقایان درست دقت بفرمایند و با کمال مساعدتی که تصویب دارند نسبت بوالا حضرت بکنند و راجع باین قضیه این مسئله را هم در نظر

داشته باشند که يك عده اشخاص از دولت طلبکار هستند و آنها انتظار دارند که مجلس يك قانون عمومی که در باره طلب کاران اجرا شود وضع کند و هیچ علتی بنظر نمی رسد که ما آن لایحه عمومی را که از طرف دولت بمجلس رسیده است بتأخیر بیندازیم

در صورتیکه بعضی تصویب آن این مسئله هم حل میشود و گمان میکنم اگر این توضیحات بوالا حضرت هم برسد تصدیق خواهند نمود که مرا اگر مشوره و اشخاصی که مشولیتشان بیشتر مسئله تساری و عدالت در ملک است علاقمند باشند بنده تصور میکنم که شاید هم رأی داده شود ولی در هیچ جای هیچ بده کاری بدون هیچ قانونی نمی تواند قبل از آنکه ترتیبی از برای طلبکارهای دیگرش بدهد بالاخص نسبت بیک کسی فراری بدهد که آن یک فقره بمطابقتش برسد ولی نسبت ب دیگران که سالها است در مجلس متعصب هستند و عده دشمن هم بواسطه همین مسئله ورشکست شده اند و آنها هم ایرانی هستند تکلیفی برایشان معین نشود

بنده از طرفی علاقه والا حضرت را بقصر سلطنت آباد و اقدسیه حفظ کردم یعنی مجلس بدولت اجازه بدهد که این قسمت مخصوص ایشان باشد بنده ایام و راجع باین موضوع آقایان نمایندگان دولت و نظار بکنند و تصدیق بفرمایند که رأی دادن باین لایحه مثل نقض یکی از قواعد مسلمه دنیا است برای اینکه هیچ دلیل ندارد که بنده طلب داشته باشم معوق بماند و یکی دیگر بگیرد

امیدوارم که آقایان این توضیحات بنده را خیلی با حسن عقیده تلقی بکنند و در موافقت با توضیحات بنده کمک بکنند

رئیس - آقای حکمت (اجازه)

حکمت - توضیح آقای شریعت زاده در این قسمت گمان میکنم مورد نداشته باشد برای اینکه اگر يك مؤسسه یکمده طلبکار داشته باشد و آن مؤسسه هم لکل ورشکست شده باشد فقط يك مجلد داشته باشد البته باید آنرا باین طلبکاران تقسیم نماید ولی دولت ایران که ورشکست نیست و اگر کسی از او مطالباتی دارد البته خواهد پرداخته و تأخر همیشه در این طور موارد هست ولی اگر دولت يك محل مخصوصی داشت و در قابل آنها طلبکارهای بسیار داشت البته بنده آنرا باین طلبکاران تقسیم نمایم

بعلاوه تصدیق می فرمایند که شاید طلب بعضیها هنوز تصدیق نشده باشد و دولت هنوز خودش را با آنها مدیون نداند بنابراین هیچ مانعی ندارد که مطالبات ولایت عهد پرداخته شود و مال سایرین را هم بهمان ترتیب که دولت در نظر گرفته و

لایحه بمجلس آورده است پردازد و اما اینکه فرمودند که والا حضرت شاید احتیاج نداشته باشند بنده عرض میکنم که احتیاج هم دارند مخارجشان هم زیاد است و حقوقشان هم چندان است نرسیده است ...

(همه بین نمایندگان - شما که مخالف بودید !!)

باز هم همان عرض خود را تکرار میکنم که باید مصلحتاً بزیاده گذاشته و طلب ایشان داده شود و اگر مازادی دارد به دولت برسد

رئیس - رأی میگیریم بقابل توجه بودن پیشنهاد آقای شریعت زاده آقایانی که موافقت قیام فرمایند

(عده برخاستند)

رئیس - قابل توجه نشد آقای آقا سید یعقوب پیشنهاد جناب عالی راجع بخدمت است آقای شوشتری هم همین طور است پیشنهاد آقای آقا سید یعقوب (شرح آنی خوانده شد)

بنده پیشنهاد می کنم که ماده اول این نوع اصلاح شود و باغات و فتوات سلطنت آباد بمنکیت شخصی الی آخر

رئیس - مقصود اینست که عمارات حذف شود؟

آقا سید یعقوب - خیر اقدسیه و منضمات آن باید حذف شود

رئیس - بس کلمه عمارات را بیایستی نوشته باشید

آقا سید یعقوب - بلی آن را قبول میکنم که کلمه عمارت نوشته شود اجازه می فرمائید توضیح بدهم

رئیس - بفرمایند

آقا سید یعقوب - از بیانات آقای وزیر مالیه که اکثریت هم متوجه آن بیانات شد همچو معلوم میشود که والا حضرت محتاج بیک عمارت باشکوهی هستند قصر سلطنت آباد یکی از قصور مالیه آل قاجار است آن قصر را مجلس تقدیم می کند برای سکناي والا حضرت اما اقدسیه و منضمات آنرا تا برسد بیابان سرخه حصار بنده مخالفم

خیلی خوب قصر سلطنت آباد و عمارت و باغ و فتوات آن مال والا حضرت باشند آنجا ما را هم آباد بشاید اما اقدسیه و منضمات برای چیست؟

آنجا يك جای علیحده است که هیچ مربوط سلطنت آباد نیست حالا آقای حکمت مخالف بودند و موافق شدند بنده نمی فهمم

رئیس - (خطاب بآقای شوشتری) پیشنهاد جناب عالی بمجلس این پیشنهاد است در موقع رأی گرفتن بمجلس رأی میگیریم قرائت میشود

(پیشنهاد آقای شوشتری بشرح ذیل قرائت شد)

بنده پیشنهاد میکنم ماده اول اینطور

اصلاح شود و سلطنت آباد و متعلقات آن حذف شده فقط اقدسیه را بر کنار نمایند

رئیس - ماده اول را تجزیه میکنیم (شرح ذیل قرائت شد)

ماده اول - مجلس شورای ملی بدولت اجازه میدهد عمارت و باغات و فتوات سلطنت آباد و منضمات آنرا بمنکیت شخصی والا - حضرت ولیعهد و اگذار و انتقال دهد

رئیس - اسم هم اضافه میشود حاج میرزا عبدالوهاب - آن استثناء هم باید اضافه شود

هخیر - آن استثناء بطور تبصره نوشته شده است

رئیس - رأی گرفته میشود بقسمت اول که قرائت شد آقایان موافقت قیام فرمایند

(اغلب قیام نمودند)

رئیس - تصویب شد قسمت دوم (شرح ذیل قرائت شد)

مجلس شورای ملی بدولت اجازه می دهد عمارت و باغات و فتوات اقدسیه و منضمات آنرا بمنکیت شخصی والا حضرت محمد حسن میرزا ولیعهد و اگذار و انتقال دهد

رئیس - رأی میگیریم باین قسمت آقایان موافقت قیام فرمایند

(جمع کثیری برخاستند)

رئیس - تصویب شد رأی گرفته میشود بمجموع هر دو قسمت آقایانی که تصویب میکنند قیام فرمایند

(اغلب قیام نمودند)

رئیس - تصویب شد این ماده پیشنهادی است که از طرف آقای مخیر داده شده است بجای تبصره چون بنده اول رأی گرفته شده است ماده دوم میشود

(ماده مزبوره اینطور خوانده شد)

ماده ۲ - چنانچه حق آبه عمارات سلطنتی معمولاً از فتوات سلطنت آباد داشته است کمافی السابق در ملکیت دولت باقی و باید موافق معمول آب آن نقاط داده شود

رئیس - رأی میگیریم بماده دوم بر ترتیبی که قرائت شد آقایان موافقت قیام فرمایند

(اکثر قیام نمودند)

رئیس - تصویب شد ماده سوم (شرح ذیل قرائت شد)

ماده ۳ - وزارت مالیه مکلف است از مطالبات معوقه والا حضرت ولیعهد که جمماً بالغ بهشتاد و هشت هزار و نهصد و نود و شش تومان است مبلغ بیست هزار تومان آن را نقداً پرداخت و بقیه را که معادل شصت و هشتاد و نهصد و نود و شش تومان است ضبط و از دفتر دیون دولت حذف نماید

رئیس - آقای آقامیرزا شهاب (اجازه)

آقامیرزا شهاب - بنده عریضی که میکنم از نقطه نظر موافقت یا مخالفت یا حسب و بغض نیست آنچه عقیده دارم و صلاح مملکت را پیش خودم تشخیص داده ام عرض میکنم خواه برفع دولت باشد خواه نباشد خواه برفع ولایت عهد باشد خواه برضد ایشان

يك قسمت عریضی در ماده اول کردم که در موقع جواب جواب آنها داده شد ولی آقای وزیر مالیه فرمودند که تعجب میکنم که ایشان عضو کمیسیون هستند و این حرفها را میزنند بنده عضو کمیسیون بودم هستم و معصوماً بالا لایحه تقدیمی کمیسیون بودم معارضه بجهت اینکه آن لایحه که دولت پیشنهاد کرده بود باز يك صورت مشروعی داشت و این لایحه که کمیسیون پیشنهاد کرده ترتیب لایحه دولت را بواسطه حدوث يك اشکالاتی بکلی برهم زده اند

و این لایحه را پیشنهاد کرده اند چون دولت پیشنهاد کرده بود که مجلس شورای ملی اجازه بدهد که سلطنت آباد و اقدسیه و فتوات و منضمات آن بوالا حضرت ولایت عهد در مقابل شصت و هشت هزار و نهصد و چه قدر از مطالبات ایشان واگذار نماید

و در آنجا همین صحبت مزایده شد که هر گاه بخواهند ملک را بفروشند بیایستی بزیاده بگذارند آنجا خواستند کلاه شرعی سرش بگذارند و مشروعهش بکنند

گفتند این را می بخشیم و آن قسمت مطالبات والا حضرت را نمی دهیم این چیز غریبی است از يك طرف بخشش و از طرف دیگر جلوگیری گرفتن مطالبات مردم

خوب اگر این اصل را قبول کنید تمام مردم میتوانند در وحشت بیفکند و بگویند که مجلس میتواند رأی بدهد که فلان مبلغ از مطالبات فلان آدم ضبط شود

والا حضرت را بدهد به وجه این شرحی که اینجانب نوشته شده است هشتاد و هشت هزار و نهصد و شصت و شش تومان طلبکار هستند بنده که صورتش را ندیده ام بکمیسیون بودم هم نیامده است و از این جهت نمی دانم آقایان که هیچ صورتش را ندیده اند بنده متعجبم فرمودند وزارت مالیه حق ندارد طلب والا حضرت را بدهد ولی در ضمن فرمایشاتشان راجع بسایر مطالبات فرمودند طلب کهنه معلوم میشود این طلب جدید است و مطالباتی است که از حقوق ایشان باقی بچیزی است که مجلس تصویب کرده است و ولت یا نداده اند یا عقیقه مانده است که گمان نمیکنم محتاج با اجازه مجلس باشد یعنی بچیزی است که مجلس تصویب کرده و بیایستی پرداخته شود اگر يك

مطالباتی است که خارج از مصوبات مجلس است خوب است يك صورتی بدهند که نمایندگان بدانند چه طور رأی میدهند حالا شصت و هشت هزار تومان قدر از دفتر دیون دولت حلف میکنند و در مقابل بخششی که کرده اند پس خوب است صورتش را بدهند که ما هم بدانیم از چه باب است اگر از باب بودجه ولایت عهد است و وزارت مالیه تیرداخته است بدانیم مال کدام سال است

والا همین طور نمی شود که مجلس شورای ملی رأی بدهد و بطلب ایشان را تصدیق کند در صورتیکه هیچ يك از نمایندگان نمی دانند ایشان چقدر طلب را ندیده اند و آنوقت هم می خواهند رأی بدهند که وزارت مالیه مجاز است از طلب ایشان شصت و هشت هزار تومان و کسری ضبط کند و ۲۰ هزار تومان هم پردازد بنده از طرف سایر مردم که طلب کار هستند و واهمه دارند که مجلس وقتی هم درباره آنها رأی بدهد که وزارت مالیه مکلف است مال آنها را ضبط کند استعما میکنم در این موضوع يك قدری سکت شود

رئیس - آقای حائری زاده (اجازه)

حائری زاده - بنده در این ماده اجازه نخواستم بدم و در کلیات این لایحه يك موافقت اصولی داشتم موقر آن غنیمت شمردم حالا که این لایحه مطرح است در این موضوع صحبت کرده باشم که دولت يك مشت املاکی که بمتوان خلاصه است و سالی مبالغی برای خرج این املاک بر بودجه مملکتی تحمیل میشود

اگر این را در مقابل مستعمرات و شهریه ها بادر مقابل دهاوی مردم بیابان رعایای که املاک در دست خودشان است واگذار کنند این بصره و صلاح مملکت است

بنده اطلاعی از طلب والا حضرت ولایت عهد ندارم و نمی دانم طلب کار هستند یا نیستند این عمارات دولتی را هم که دیده ام نگاه داشتن آن برای مسالی مبالغی ضرر دارد یا خرجش میکنیم یا نمیکنیم اگر خرجش نکنیم رو بخرابی میرود اگر خرجش بکنیم تحمیل بر بودجه مملکتی می شود و يك شاهی هم عاید نمیشود من در مجلس چهارم خیال میکنم این جمله را خدمت آقایان عرض کرده باشم که خوب است این املاک را واگذار کنند من باغ فردوس را وقتی که سه ساله است در دستم بودم که میشد شخص در آنجا زندگی کند امسال که دیدم بکلی يك قسمت عمارتش که خراب شده معلوم شد که دولت تازه آنجا را تحت نظر گرفته که بده مالک شود و هنوز مالک نشده است معلوم می شود هر چه را که دولت مالک می شود خراب می شود

اگر والا حضرت ولایت عهد اینجا ما را بخواهد آباد کند من معتقدم که هیچ طلب هم نداشته باشد و اگذار کنند و این يك کار عقلانی است

راجع بطلب ایشان که دولت ضبط کند یا نکنند بنده عرضی نداشتم

وزیر مالیه - چون ارفر مایشات آقای آقامیرزا شهاب باز دیدم که منظور بنده از عریضم معلوم نشده میبورد شدم توضیح بدهم

گفتگوی طلب کهنه و اینها نبود و باز تعجب میکنم از آقای که عضو کمیسیون بودم هستند و این فرمایش را می کنند

دوره عمل مالیه که سر رفت دیگر مالیه حق ندارد از بابت دوره عمل گذشته چیزی پرداخت کند

این قانون معاصبات عمومی موضوعه همین مجلس شورای ملی است و طلب والا - حضرت هم از بابت اعتبارات مصوبه مجلس شورای ملی است

امامال يك دوره های عملی است که منقضی شده (مال چهار پنج سال قبل است) مثل همان طلب های دیگران است که از چهار پنج سال بیشتر است یا که تراست تفاوتی نمیکند

ولی مال سال هزار و سیصد و دو را اگر ما چیزی پرداخته باشیم امروز دیگر ما حق نداریم پردازیم مگر مجلس شورای ملی اجازه بدهد والا طلب والا حضرت از بابت همان اعتبارات مصوبه است که همین مجلس شورای ملی است و چهارم تصویب کرده و بواسطه اینکه حقوق مردم پرداخته نمی شده است و بسیاری از مردم طلب معوقه دارند

والا حضرت هم طلب معوقه دارند این مبلغ هم از بابت آن هشتاد و نه هزار تومان است

کمیسیون بودم هم از این مسئله خوب اطلاع دارند اگر اعتراض بکمیسیون بودم است (اگر چه از طرف بنده دفاع لازم نیست)

ولی بنده عرض میکنم کمیسیون بودم کار بدی نکردم آن منتهی آن منظوری را که دولت داشته است کمیسیون بودم بایک مطلب بهتری ادا کرده است و تفاوتی در مطلب پیدا نمیشود

جمعی از نمایندگان عدا کرات کافی است

آقا سید یعقوب - بنده پیشنهادی تقدیم کردم

(پیشنهاد آقای آقا سید یعقوب بشرح ذیل قرائت شد)

بنده پیشنهاد میکنم در ماده دوم موض کلمه نقداً نوشته شود در موقع پرداخت حقوق معوقه کلیه وزارتخانه ها پرداخت الخ